

Vértess-féle Sósorszesz Minden háznál szükséges. 12003

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER

118-3

A ki haját szereti, ápolni és megtartani akarja, használja a

MORAS

jutalomdíjjal kiöntött hajerősítő vizet. Felt. dr. MORAS A. Kölnben R/m. E víz meglepő rövid idő alatt megakadályozza a haj kihullását, megemészteti a korpaképződést és hatékonyan elősegíti a haj növekedését. Moras frissítőleg és erősítőleg hat a fejszervezetre, meggátolja az izzadást, selyempuhává teszi a haját és előkelő illatú.

Egy üveg ára 3 kor. — Mindenütt kapható. — Feltalálók és gyártók: A. MORAS & Co. adv. száll. Köln a Rh. Passage 37. és Wien XVIII. 2. Pötteleinsdorferstr. 79. Évek óta szállítói udvaroknak és az arisztokráciának.

Párisi világiállítást „Grand Prix” 1900

Kwizda-féle Restitutions-fluid

cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fl.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóérsítől, inak merény az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 11744

Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védjegyű valódi, képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

Hall-fürdőhely

Felső-Ausztriában.

Elsőrangú Jódbrómfürdő.

Legrégibb és leghatásosabb jódforrás Európában.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőgondnokság. 12140

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Higiénikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengéklődők, vérszegények és lábbadozók számára. Előgyógyeztető, ideg-erősítő és vénjavító szer. 12000

Kiírtó: 5000-nél több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.

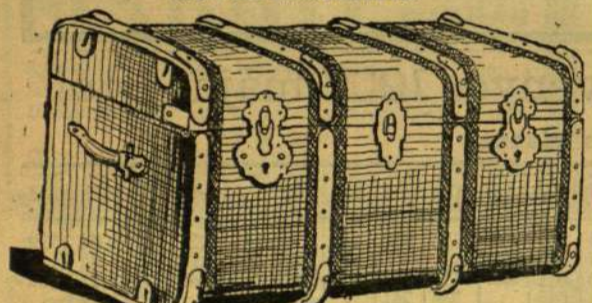
Vásárolható a gyógyszerárakban álliteres üvegekben a K 2.60, egész literes üvegekben a K 4.80.

KÖVERSEG korai vasszeg. Kínos, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdője az emésztési zavart és az elhízás okozza. Azért kell ideje korán, ha a baj nincs még elhárítva, csak egy kísérletet tenni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megvásárolni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Teljes orvosi és vegytani bizonyítványokkal és utasítás a utánvétellel, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi. 12002

Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körút 2. Török József gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Heller-féle „Herkules” bőrdöng

Elpusztíthatatlan, könnyű és elegáns utibőrdöng. Erős vitorlavászonnal bevonva, sárga olajfestékkel festve, zöld sávokkal díszítve, sárgaréz zárrakkal, zárvedővel és 1, illetve 2 betéttel ellátva és szatinnal bélelve. Minősége utazatokkal össze nem hasonlítható!

Hossza	Szélessége	Magas	Ára
80 cm.	52 cm.	48 cm.	58. — korona.
90	51	50	63. —
100	56	52	68. —
110	58	54	76. —

Egy betéttel, száma 507.

Hossza	Szélessége	Magas	Ára
90 cm.	57 cm.	60 cm.	72. — korona.
100	60	63	77. —
110	62	64	84. —

Két betéttel, száma 508.

Nagy választék továbbá kézi bőrdöng, kézi táskák, toalettáska, necessár és finom bőrújsákban. 12218

HELLER MÓR utóda bőrdöng
Budapest, VII., Károly-körút 3. sz.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R-T.

Irodái: VI., Andrássy-ut 5 sz. a. (maját házában).

Befizetett részvények: 10 millió korona. Elfogad betéteket, lezártait váltókat és előleget nyugdíj értékpapírokra.

M. kir. szab. onst.-sorsjáték fővárosi helye: VI., Andrássy-ut 5. Készletgözületei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek tere 4. (Irányi-utca sarok), VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Csösti-ut 6. 11982

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros 11920

Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.

Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légszusz. és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízmozdítói emelőgépek stb.

Tervek, költségtételek, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest IV., Egyetem-utca 4. szám.

Rónai nagyszállóda Pöstyén

legnagyobb kényelemre rendezve a rádiumtartalmú kémiszappfürdőben. 12145

Széljáték - harmonika
Újdonság! Füléges zene!

E hangszer kerti házikóra, rudakra, fára, lakóházakra stb. lesz alkalmazva és ennek hangja és akordjai már a legcsekélyebb szélnél is valóságos és kellemes műérezetet nyújtanak. A széljáték-harmonika 28 cm. hosszú és kerül darabonként csak 3 koronába. Szétküldés u. átvétel mellett a cs. és kir. udvari szállító által **KONRAD JÁNOS** szállítóháza, Brúx 380. (Böhmen) — Tessék garadon illosztrált több mint 3000 kepet tartalmazó árjegyzéket kéri ingyen és bérmentesen. 12076

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János

Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műóra, főtárlója a remontoir ingárokban stb.

ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

BALATONFÜRED.

Gyógyhely és tengerfürdő Zala vármegyében. Posta, távirat és telefon helyben.

Elsőrangú fürdőintézet. Fürdőidény május 26-tól szeptember végéig.

Tiszta, özöndis, enyhe, egyenletes tóparti levegő, égvényes, sós, szénavasas, vasas gyógyforrások; jabsav-, tej- és szőlőkúra. — **Masszázs.**

Szénavas meleg pezsgőfürdők Schwartz rendszer szerint. — Szénavas hidegfürdő Gótszék, szőlők, balaton-tavi hidegfürdő és uszadék. Orvosi tekintélyek által igen ajánlva szívbetegségek, vérszegénység, görvélly, gimnázium, csúsz, kősvény, légzőszervek hirtelen bántalmi, rekedtség, vérköpés, gyomor- és bélhurut, máj- és lép-vérbőség, női bajok és idegbántalmakban. Hegyek által védett gyönyörű fekvés, díszes és cselzerű berendezés: gyógyterem, sétacarnok, árnyékos sétányok, lombos park, lenyves liget, térszék, naponta színelőadások, hetenkénti koncert, mulatság, éjszakai kirándulások, sétacarnokakadás. Elegáns lakások, csinos nyaralók. A szobák ára 80 fillérről 10 koronáig. Junius 16-ig és augusztus 24-ig a szezon végéig a lakások 30%-al olcsóbbak. Napi ellátás személyenként 4 koronától. Vasuti állomások: Siófok és Veszprém. Veszprém (Junius) Siófoktól gőzhajón 1 óra. Veszprémről békocsin 1 1/2 óra. Vasuti szezonjegyek 33 1/2 %-os kedvezményvel, menettéri jegyek 3 nap érvényességgel féláron kaphatók. A fürdőintézet rendelő főnöke: **Dr. Huray István**, kir. tanácsos. Lakásmegrendelések, előleg beküldése mellett, **Lingl Valerian** fürdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványviznek, mely mint éterndi víz igen kedvelt, főraktára: **Édeskúty L.**, udvari ásványvizszállító **Budapestben**. Prospektussal ingyen szolgál **A fürdőigazgatóság.**

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

Városi iroda: Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. 12000

Főbb gyártmányai: Elektromos világító és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri izzólámpák. Brilláns izzólámpák reklámjelzőkre. Elektromos üzem berendezése uradalmakban és gazdaságokban. Meglévő üzemi berendezések átépítése. Elektromos üzemi szivattyúk, téglapadlások berendezések, emelőgépek, szellőztetők, mező gazdasági, szántó-, cséplő-, gőz- és takarmányozó-berendezések.

MOTOROK benzín-, szpiritus-, gáz-, szivógáz- és kohógáz-üzemre minden nagyságban 300 lóerőig. Üzemköltség: 1 1/2-2 1/2 fillér lóerőnként és óránként. **Benzinmotorok kézi, gőz, petróleum vagy elektromos hajtásra.** Kiszárazó gépek, Gőzök. Gőzmotoros személyszállító vasúti kocsik kitérő és nagyvasutak számára. Mindenféle vasúti kocsik személy- és teherszállításra. — Vasúti felszerelések. Kéregpintési kerekek (Griffin rendszer). Hengerezékek malmok számára kéregpintési hengerekkel. Mindenféle malomgépek. Egész malomok berendezése és felszerelése. Brikettgépek asztali fűrészpapír- és fűtőkészítők. Turbínák minden erővel együtt a helyi szükségletek megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatások biztosításával. Speciális gépek papír- és cellulóz-gyártáshoz. Transzmissziók. Fűtőeszköz-készítők. Gyári berendezések. Árjegyzékekkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk.

25. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 23.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 18 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világhírlök”-vel negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg határozott viteldij is eszótaloló.

MAGYAR FESTŐ II. RÁKÓCZI FERENCZ IDEJÉBŐL. BOGDÁNY JAKAB.

Ágost király kegyeibe ajánlá. Ekkép került a százas udvarhoz Drezdába Mányoki, kit a németek Manucki-nak híttak. A fejedelem Bogdán Gottlieb Jakab jeles kassai festézt egy tokaji szőlővel jutalmazá meg: s Mindszenti Mihály nevű egri és Mediczky László belényesi lengyel festővel szintén dolgoztatott. A címer- és zászló-festészetben pedig ez években egy névtelen kissebeni festő tűnt ki.

Az itt felsorolt művészek közül Kupeczky művei a legszeleesebb, körökben ismeretesek. A svájci Füessli Gáspártól (1758) kezdve különböző monografiák foglalkoznak a kedvelt festő életével és munkáival, mindazonáltal a jövő kutatás feladata egy beható, oeuvrejének kritikai jegyzékével ellátott könyv megírása. Így több kép szerepel az ő nevével kapcsolatban, a melyek pedig nem tölle erednek, minthogy a Kupeczky név valósággal gyűjtőfogalomvá vált a műtörténetben. A mi meg Mányokit illeti, róla szintén nem kaptunk még eddig valami kimerítő összefoglalást, noha ő az, a ki azt a remek arcképet festette Rákóczi fejede-

lemről, mely — fájdalom — távol hazánktól, külföldön, nehezen hozzáférhető helyen őriztetik. A többi festőt pedig, kiket úgy emlegetnek, mint a kik Rákóczi számára dolgoztak, csupán nevükről ismertük mostanáig. Az, a mi Bogdány Jakabra vonatkozólag nyomtatott könyvekben található, mindössze néhány sorra terjed. Így olvassuk pl. az 1779-ben Zürichben Orell, Gessner, Füsslin et Co-nál megjelent „Allgemeines Künstlerlexikon”-ban a következőket: „Bogdane Jakab, madár-, gyümölcs- és virágfestő, régi magyar családból származott és atyja követ volt a császári udvarnál. Szép előmenetelét a művészetben egyedül genialitásának tulajdonították. Bogdane Angliába ment, a hol Anna királynő részére dolgozott; működésének nyomai láthatók a királyi palotákban. Rajzban és színezésben igen pontosan utánozta a természetet, de festményei perspektíva tekintetében nagyon hibásak. Művei oly kapóssak valának, hogy szorgalma révén csakhamar tetemes vagyonra tett szert. Am egy család, melyet saját fia követett el ellene, koldúsbotra juttatta. Súlyos beteg-

BOGDÁNY JAKAB FESTMÉNVEI AZ ANGOL KIRÁLY BIRTOKÁBAN.

BOGDÁNY JAKAB FESTMÉNYE AZ ANGOL KIRÁLY BIRTOKÁBAN.

ségben, nagy fájdalmak között halt meg.» A későbbi lexikonokban még azt találjuk róla, hogy mielőtt Angolországban letelepedett, Bécsben képezte ki magát a festés művészetében.

E szűkszavú följegyzések nyomán indulva kutattam a művész után 1904 nyarán Angolországban, a minek eredményeiről szándékozom egyet-mást közölni az alábbiakban.

Egy kortárs tollából eredt rendkívül fontos nyilatkozat eddig teljesen elkerülte a kutatók figyelmét, pedig ezzel Bogdány életének földterítésénél okvetlenül számolni kell. George Vertue 1713-ban kezdett jegyzeteket gyűjteni azon művészekről, a kik a legkülönbözőbb korszakokban működtek Angliában. Ezen kézirat alapján adta ki azután Horace Walpole, korának egyik legműveltebb és legszellemesebb angol írója, ismeretes három kötetes művét «Anecdotes of painting in England», a melyben dícsérő szavakkal emlékezik Bogdány Jakabról is. Egyebek közt nemes és szép jellemű embernek nevezi, ki 40—50 évig élt Angliában, hol kezdetben «the Hungarian» név alatt volt ismeretes. Végül megemlíti, hogy a művész képei, az ő összes vagyona, halála után az arany sashoz címzett londoni házában (Great Queen Street, Lincoln's — inn fields), hol elhunyt, elárvereztettek. Fia a «Board of Ordinance»-ban volt alkalmazva és fiatalabb éveiben atyjának modorában festegedett. Ugyancsak ő hozza fel, hogy James Bogdani Anna angol királynőnek dolgozott. A vizsgálatok azonban, melyeket mi Angliában Bogdányra vonatkozólag folytattunk, azon eredményhez vezettek, hogy Bogdány Jakab működése az angol udvarnál visszanyúl még Anna királynő elődjének uralkodása idejébe, tehát Mary királynő, az orániai herceg, Nagy-Britannia és Írország királya feleségének

korába, ki 1689 és 1702 között ült a trónon. III. Vilmos és Mary királyné, II. Jakab legidősebb leányának ezen kormányzására esik a London közelében a Themse mellett emelkedő Hampton Court, Palace alapítása. Az ősrégi királyi kastélynak helyet kellett adnia a Sir Christopher Wren tervei szerint építendő palotának. Miután azonban az új palota építése hosszabb időt kívánt, a királynő, kinek igen kedvére volt a Hampton Courtban való tartózkodás, kényelmesebb lakosztályba akart költözni, így e célra, Sir Christopher Wren vezetésével, egy, a királyi palotához közel fekvő épületben, mely «Water Gallery» néven volt ismeretes, egy sereg szobát ujonnan rendeztek be és díszítettek. E helyiségeket az azon korbeli művészek legkiválóbbjai látták el a legpazarabb ékességgel. Itt függtek a falakon Sir Godfrey Knellernek azon híres képei is, melyeket szelvében «the Hampton Court Beauties» néven emlegetnek. Az akkori udvar tizenkét legszebb hölgycéjét ábrázolják, mintegy pendantjaként azon szépséggalériának, mely II. Károly idejében Sir Peter Lely ecsetje alól került ki, s a mely mint «the Windsor Beauties» ismeretes. Az ujonnan berendezendő apartamentban alkalom nyílott Bogdány Jakabnak is, hogy a festésben való művészetéről tanúságot tegyen, a mennyiben a királyné szobáinak egyikét (Looking Glass Closet) ő díszítette festményekkel. Ez 1690-ben történt. Művésznünk tehát mindenesetre nagy becsülésben állhatott a királyi család előtt. 1700 végével még a király szolgálatában találjuk. Ezt bizonyítja egy számla 1373 forintról, melyért Bogdány négy képet szállított a király Hollandban, Dierenben levő kastélya számára. Hogy Bogdány Jakab mily gazdag tevékenységet fejtett ki az angol királyi háznál, eléggé

tanúsítják azok a képek, melyeket én a királyi kastélyok átkutatása alkalmával találtam. Néhány közülök a Hampton Court Palace-ban van kifüggesztve és igen valószínű, hogy a többiek mind, melyek jelenleg egyes más királyi kastélyokban vannak elhelyezve, eredetileg szintén a Hampton Court Palace részére festettek. Több ezen képek közül a művész jelzésével van el látva: *

J. Bogdani

De nemcsak a királyi palotákban találhatók föl alkotásai. A cambridgei Fitzwilliam-féle gyűjteményben és magántulajdonban is előfordulnak. Mindezen képekről vannak fényképfelvételeink. Egy-két angol királyi gyűjteményben levő művéről közlünk ezuttal reprodukciót. Bár a képek ábrái egyszerű czinkotipiai lemezekről készültek, mégis elég hüen tüntetik föl Bogdány művészeti modorát. Mindenkép jeles festő volt ő, ki magyar hazájának igazán becsületet tudott szerezni. Bogdány 1720-ban halálozott el Londonban, tehát 20 évvel előbb, mint Kupeczky és 37 évvel korábban, mint Mányoki. Működése nem szorított csupán Angliára, művészetét Hollandban is ismerték. Régi hollandi katalógusokban gyakran találkozunk a nevével. Már 1744-ben árvereztek tőle képeket.

Legyen elég egyelőre ez a néhány adat azon tény közlésére, hogy sikerült nekem a XVII. és XVIII. század egyik szerföltött érdekes mesterét, művei egész sorának föltalálásával, a magyar műtörténetnek visszaadni. Ezentúl tehát Kupeczky és Mányoki, mint a Rákóczi udvarán élt kitűnő művészek mellett, a Bogdány Jakab nevével is emlegethetjük. Ősszel életéről és műveiről egy könyv fog közelebbi fölvilágosítással szolgálni, melynek kiadását a jelenlegi közoktatási miniszter, gróf Apponyi Albert ő nagyméltósága elismerésre méltó módon lehetővé tette.

Budapest, 1907 június 8-án.

Dr. Térey Gábor.

AZ ANAKREONI DALOKBÓL.

I.

Igyál, míg van mit innod,
Míg kancsód adogatja
S kedved, torkod kívánja!
Ha borod elfogyott már,
Jókedved meg kiégett
S betömődik a szádat
A temető porával:
Akkor, pajtás, bizonynyal
Nem bánt több szomjuság sem
S gond nélkül szunyadozhatsz.
Emléked egy-két évig
Pislákol még utána,
Aztán úgy elfelednek
Akár egy felleg árnyát,
Melyet valaha láttak
Egy peregre átsuhanni
A napfényes mezőkön,
De többé soh'se látnak,
És nem is emlegetnek...
Igyál, míg van mit innod,
Míg kancsód adogatja,
S kedved, torkod kívánja!

* Művésznünk nevét Thaly Kálmán így írja: *Bogdán Gottlieb Jakab*; a fönt idézett «Allgemeines Künstlerlexikon»: *Jakob Bogdane*, míg a hollandi okiratokban *Bochdani*-nak, az angolokban pedig *James Bogdani*-nak írva találjuk. Az angol királyi kastélyokban őrzött képeit, továbbá a cambridgei és egy magántulajdonban levőt *J. Bogdani* szignatúrával látta el. Mégis valószínűleg y-nal írandó a neve (V. ö. Nagy Iván II. 287.).

II

Igyunk, ha bánatunk van,
Igyunk, ha örömről van!
Az élet oly mulandó.
Tavasznak elvirágozott?
Igyunk s nem fáj a veszte.
Dér csapta meg fejünket?
Igyunk, és lusta vérünk
Keringőt táncol újra.
A jó bor jobb a legjobb
Patikánál, barátim!
Ha pénzünk belepusztul:
Utána vész a gondunk!
S ha már hitelbe iszunk:
Egy okkal több okunk van,
Hogy — bővebben fogyaszszuk!

Endrődi Sándor.

AZ ÉJSZAKÁBA.

Hova rohansz velünk, villámvonat?
A nap letűnt, vakk éj borul a tájra,
Csattogva, mennydörögve zúg sz belé
Az éjszakába...

Már nem nevet rám a kék tengerár,
Rózsás partok, aranyerdők bübája...
Messez mögöttem úgy maradtak el,
Mint szívem ifjusága...

Hova is futunk unos-untalan?
Hogy nincs sehol, sehol se maradásunk?
Hogy új a vér, hogy esal messze a cél,
Sohsem pihen a vágyunk!...

De vérünk láza, vágyunk lobogása
És minden hajsza, — mindhiába!
Sötétén kattogja a zord kerék:
Mégünk az éjszakába...

Sas Ede.

HANGULAT.

Tavaszi éj van. Az eltemetett
Ábrándok, régi álomok szárnyra kelnek,
Lombok susognak halk dicsőeneket
Az új tavasznak, az új szerelemnek.
Zenét hallok: a csók, a vágó dalát,
Mintha szerelmes manók énekelnék
Az epedő, a lány melódiát.
A dalos tündért hiába keresnéd,
A tavasz hangja szól: a némaság.

Csokról mesél e nagy, szent némaság,
Mely elmúlik és új életre támad,
Melyben ott rejlik egy egész világ:
Kín és gyönyör, a boldogság a bánat.
A szív elrepül az álomvilágba
E feltámadás néma ünnepén:
Fakadó rügyek, csókok tavaszába!
Mért tündököm egy régi, bús mesén?!
Miért, hogy az elmúlást érzem én?!

Fodor Viktor.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Mari kisasszony különben már megbánta merész kiváncsiságát, szeretne túl lenni a kalandon, megúnta a dangubalást,* talán restelte is a szobaleánya előtt, édes örömet ott hagyta volna a «kirakatheli» helyet, de az nem volt könnyű, mert a háta mögötti sorok úgyszólván elzárták útját. Éppen mikor a visszavonulás módjátán töprengött, egyszerre csak a sor előtt terem a vadász s félreérthetetlenül feléje int kezével.

Tóth Mari észre sem veszi; a balszomszédnéja, egy tömzsi vén leány löki oldalba: — Magát hívja az az úr, nem látja?

* Dangubalásnak nevezik, mikor a hajó sokáig vár a kikötőben.

Egész teste megreme, minden vér arcába szökken s elhomályosul előtte a természet, míg valami jóleső melegség fut erein. Hát mégis?

Az előző sorok megnyílnak előtte (mert rend van elől) s mintegy öntudatlanul tántorog ki az ifjúhoz, a kire még csak most vet egy bátor-talan tekintet. Úgy rémlik neki, mintha ismerne valahonnan, mintha már látta volna valamikor a vadászt, a ki gyöngéden fogja meg a kezét (pedig nagy boldogság, mert még elárulja, hogy nem mesterlegény). De Mari nem vesz ilyet észre, nem lát, nem tud már semmit, átveszi fölőtte az uralmat a zeneütem; meg-lendíti piciny lábát s azok szárnyakká válnak azon nyomban; száll, száll, ismeretlen világokon át: Pedig ez még csak a lassú, a lépegetés költészete. Kellemmel teljes, előkelő mozgás, de már ki-ki csillan belőle a szilajság gyulladozó szikrája. Táncozó a párját elereszti, persze csak azért, hogy aztán elfogja, negédesen illegeti, hajlongatja magát előtte, Mari egy kicsit járatlan a csárdás zamatos fortélyaiiban (hiszen Amerikában nem tanulhatta ki), nem tud el- osonni kaczerkódó inceselkedéssel s elvegyülni idegen párok közé s mikor már-már megfogná legyeskedő kedvében a tánczos, kisiklani kar-mai közül a pillangó illanásával, csalafinta kanyarodással, pedig csak úgy szép a *fogdosó*, ha nehézséggel jár. Ezúttal ugyan nem virtus; ott fogja el, úgy fogja el, a hogy akarja, mint a pihegő madárkát. A Rupi rárántja a frisset. No, most kell megnézni. Most jön a kopogós. Ejh, de tudja. Majd átkapja a Mari derekát két kézzel, föl-fölemelgeti, le-leeresztgeti filigrán tánczosféját, mintha piskótát mártogatna édes tejben. Harmatozik immár a homloka s lóbálóz-ik hajában a sárga rózsza... jaj, már le is esett.

Lehajlik érte Noszty hirtelen, de csak azt a kezét fejt le a leány derekáról, a melyikkel fölveszi.

A leány is leveszi a vadász válláról az övét s a rózsza után nyúl.

— Nekem adhatná, — mondja a vadász.

— Minek az magának? — feleli az vissza. (Most hallják először egymás hangját.)

— Hát csak. Eltenném magamnak.

— Úgy sincs már meg a szára, — ellenkezik a leány csendesen.

— Hiszen épen azért, nem veheti már hasznát.

— No ugyan maga meg nagy hasznát veszi, — évődik Tóth Mari.

— Ideadja?

Mari vállat vont, mire Noszty Feri az inge hasadékan át a keblébe csúsztatta a rózsát, de előbb megcsókolta.

Kigyúlt erre a leány, mint a láng, röstelkezni látszott, úgy érezte, hogy egy kicsit tovább ment egy ismeretlen, alantas állást ifjúval, de ez csak pillanatig tartott, hiszen nem is ő van itt voltaképen, hanem a szobaleánya, Kovács Klári, és a mi a rózsát illeti...

— Hiszen nem az enyém, — fejezte be a gondolatát hangosan.

— Hogy nem a magé? — csodálkozott Feri ravaszul, hiszen erről a fejről esett le, vagy talán ez a fej se a magé?

Mari az ajkaiba harapott és nagy zavarba jött, hogy most majdnem elárulta magát a fenhangan való gondolkozással, lesütötte a fejét és mosolyogva mondá:

— A fej ugyan az enyém, de úgy érzem, mintha nem az enyém lenne, mert egy kissé elszédült a tánczban.

Feri erre rögtön abbahagyta a tánczot és az álldogáló tánczosnék sorához vezette.

— Pihenjen meg egy kicsit, de még talán

jobb volna, ha leülne valahol, talán ott az asztalnál, ha helyet szorítanának. Nincs ott valami ismerőse?

— Nincs, nincs, — felelte kedvetlenül, mert egy csöppet se volt még elfáradva és csak zavarában, kifogásnak rántotta elő a fejszédülést; szeretett volna még tánczolni.

— Hogyan, senkit se ismer? Tehát nem pápai a kisasszony?

— Sem pápai nem vagyok, — mondá hal-kan, — sem kisasszony.

Noszty ijedten látszott fölszisszeni:

— Oh Istenem! Hát már férjnel van?

— Nem úgy értem, — felelte szégyenlősen, miközben a kendőjével legyezte magát.

— Hanem?

— Úgy, hogy én csak szegény szobaleány vagyok, egyszerű cseléd.

Ez a fölfedezés láthatólag elkedvetleníté Nosztyt; hozzá tartozott ez a szerepéhez, melybe apránként kezdett bele jönni. Úgy tett, mintha egyszerre nagyon elhidegült volna, elbocsátotta a Mari kezét.

— Nem gondoltam volna, — mormogta csendesen.

A leány kiváncsisága föl volt ezzel piszkálva. — Hát mit gondolt?

— Tudom is én? Mit gondol a seregély, ha valahol egy szép szőlőfűrtöt lát? Csak nem hiszi talán, hogy ez akkor azt mérlegeli, a gróf tőkénél nőtt-e az, vagy egy közönséges zselléren?

— Hanem megessi, ugy-e? — felelte rá Mari hirtelen. — No, köszönöm. Maga engem meg akart enni.

— Miért ne? Hiszen megenni való.

— Ugyan menjen! Talán mézeskalácsos, hogy olyan pazarul bánik a mézes szavakkal?

Noszty kitért a felelet elől, vagy nem hal-lotta a megjegyzést, mert megfordult és körültekintett a tarka-barka mulatozók csoportjain.

— Sehol se látok valami üres ülőhelyet, — mentegette magát boszúsan, — s nekem sincs itten ismerősöm.

— Alkalmasint maga se idevaló.

— Én csak átutazó vagyok, de megálljon, látok valamit...

Noszty észrevette a ponyt, a Répási uram hordóját, ott állt kipányvázva a gyepen, az ördög se törődött már vele, — hát bizonyosan üres. Otthagytta tehát Marit és fölkereste a szabót, hogy engedje át a ponyt egy a fúradtságtól kimerült leánynak ülőhelyül.

— Hm, — dünyögte Répási, — a hordó is kimerült, a leány is kimerült, hát összeillenek. — Elvihetem?

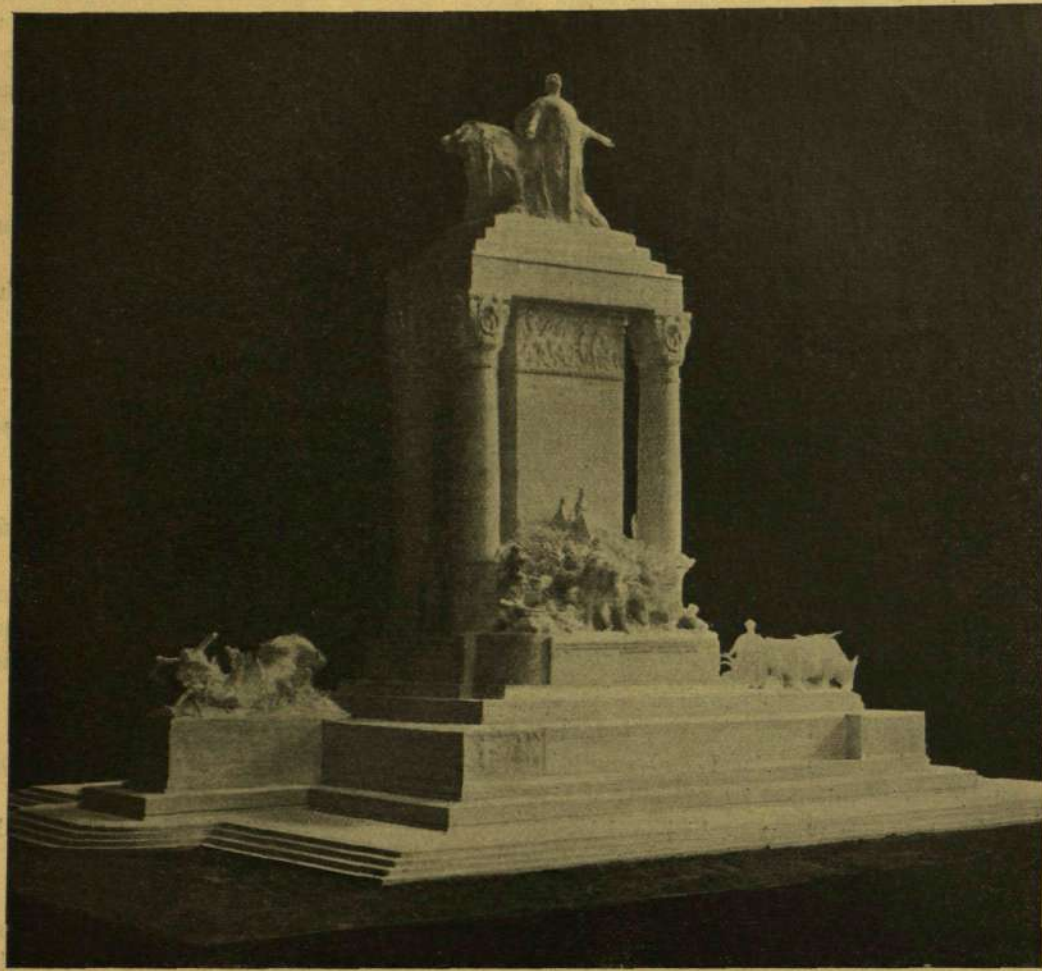
Répási uram felhajtott egy pohár bort s nagy lendülettel felelte:

— Egy közsiklát láték idejövét, mely ketté-repedt, hogy helyet engedjen egy vadrózsának, mely nem tudott a hó alól kinőni; Répási János se bugyborékolhat kegyetlenebbül, midőn egy rózsabimbó számára az elhelyezés mivoltja helyzetetik tárgyalás alapjául, és mikor Répási Jánosnak meg sem kell repednie e miatt.

Feri hát odagurította a hordót a leányok csoportjához és megkínálta Marit a leüléssel.

— Tessék, édes lelkem, üljön le. — Ez a lelkem megszólítás is most már stilszerű volt a vallomás óta. (De 'iszen érti magát a gyerek.)

Az ülöke elhozatala olyan nagyszerűen gavalléros tettek tűnt itt fel, mint mikor herczeg Montrose bitor köpönyegét terítte le a sárba, hogy egy hölgy száraz lábbal léphessen ki a kocsiból csónakjához. Az általános figyelem Noszty és Mari felé fordult. A bálmat megaranyozta Nosztyt. Ejnye de csinos fiú! De ugyan hova tette a szemét? Az irigység

ZALA GYÖRGY ÉS HIKISCH REZSŐ PÁLYATERVE. (II. DÍJ.)

nyilazni kezdte Marit. Ki lehet? Honnan jött? Ki ismeri?

— Furesa puska, — ereszté ki fulánkját Répásiné. — Úgy áll rajta a ruha, mintha vasvillával hánytá volna rá valamelyik béresünk.

(Ezzel azt is jelezte az ifjúság előtt, hogy béreseik vannak odahaza és pedig többen.)

— Úgy morikálja magát, mint valami úri kisasszony, — vélte Komádi Józsefné asszonyom, a csinos fűszeresné, a benzésekkkel átellenben.

— Pedig csak szobaciczus, — világosította fel Erzsi, a hajadon luga, — mert épen mellettük táncoltam, mikor azt mondta a vadásznak, hogy ő csak eseléd.

— Ejnye, a szemtelen! — pattant fel Csömör Andrásné, kinek már meglehetősen félre állt a kontya, mert tisztelője a boritalnak. — Hogy mer ide tolakodni, rangbeli personák közé? Nem hordóra kellene ültetni az illet, hanem kalodába.

— No, no, nem eseléd az, — csillapította Kevély Istvánné a megbotránkozót. — Nem látják kegyelmetek, hogy milyen harmatos fehér keze van; nekem is ilyen volt, mikor még kisasszony voltam (a kántor leánya volt S.-Vásárhelyről), aztán milyen gyémántos arany karperecz csillamlík a kézcsuklóján.

— Persze. Tudjuk, — gúnyolódott Somrói Kata, a vén leány, a ki ugyancsak ki volt festve és jól tudta, hogy mit ér a látszat. — Bizonyosan a kegyelmed ura csinálta.

(Kevély István uram ugyanis rézműves volt.)
Úgy Noszty, mint Mari, semmit sem sejtettek e fenekedésekről. Noszty leültetvén a kisasszonyt, elvegyült a tömegek közé. Érezte, hogy a Voglányban kifőzött terv jobban sikerült, mint remélte és most már fejlődésképes, de nem szabad rohamosabban érlelni. Egy kis időt hagyott Marinak, míg lelke fölszívja a beadott mérgeket. Már szinte megjed, hogy többet adott be belőlük, mint kellene. Csak egy kávéskanállal egyszerre, — így diktálja az okosság. — Azért hagyta ott egyedül.

Marinak úgy tetszett az elmúlt negyedóra, mint egy szép, kedves álom, melyből még kár volt fölébredni. Okolta magát, a miért elriaszította a táncosát azzal a vallomással, hogy szobaleány. «Mindegy, — sugdosta a hiúsága, —

tetszettél neki, az bizonyos, nyilván beléd szeretne, ha volna rá alkalom, s ha nem lennél eseléd, hanem valami mesterleány.»

Hisz az is vagyok, — felelgette önmagának, — pékmester leánya vagyok, csakhogy a kifli-királyé, királykisasszony . . .

Bolondság, bolondság. — fűzte odább a gondolatait, miközben visszaigazgatta azokat az engedetlen hajszálakat, melyek kirázódtak tánc közben a fonatokból és az égő arca körül repkedtek, a mint magára hajtotta a szelet csipkékendőjével. — Kétségtelenül hibáztam és ha a mamák megtudják, nagy patália lesz belőle . . . Jaj Istenem, csak meg ne tudnák! És ha már elköttem a hóbotot, legalább már mulattam volna, de elrontottam a multságomat a valomással. Ez volt tőlem a második ostobaság. Azt értem el vele, hogy most itt hagyott a gavallérom a faképnél. Ejh, mindegy. Hiszen a voltaképeni czél mégis el van érve. Egy legénynek megakadt rajtam a szeme, hát mégis szép vagyok valakinek . . .

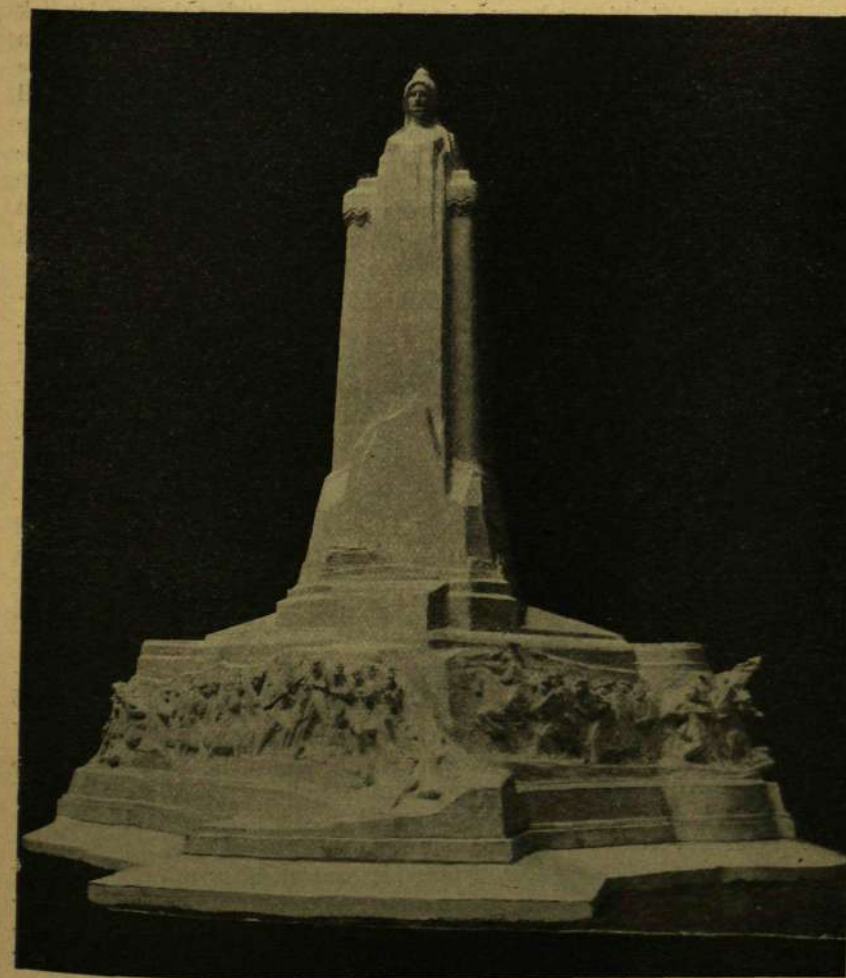
S egy kedves, szelid mosoly osont el az ajkain.

Aztán nem is az utolsó legény szeme akadt meg rajta, hanem a legesinosabb valamennyi között. Két dióbarna szem, finom, vékony bajusz fölött. Megint elkezdte a fejét törni, hogy honnan olyan ismerős neki a fiatal ember. S e végből ismét és ismét fölkereste a tekintete. Oh, csakis e végből. Hop, megvan, észébe villant. A Vörösmarty «Szép Pionkájá»-nak illusztrációiban szakasztott ilyen a vadász, a kiből aztán Mátyás király hámlik ki.

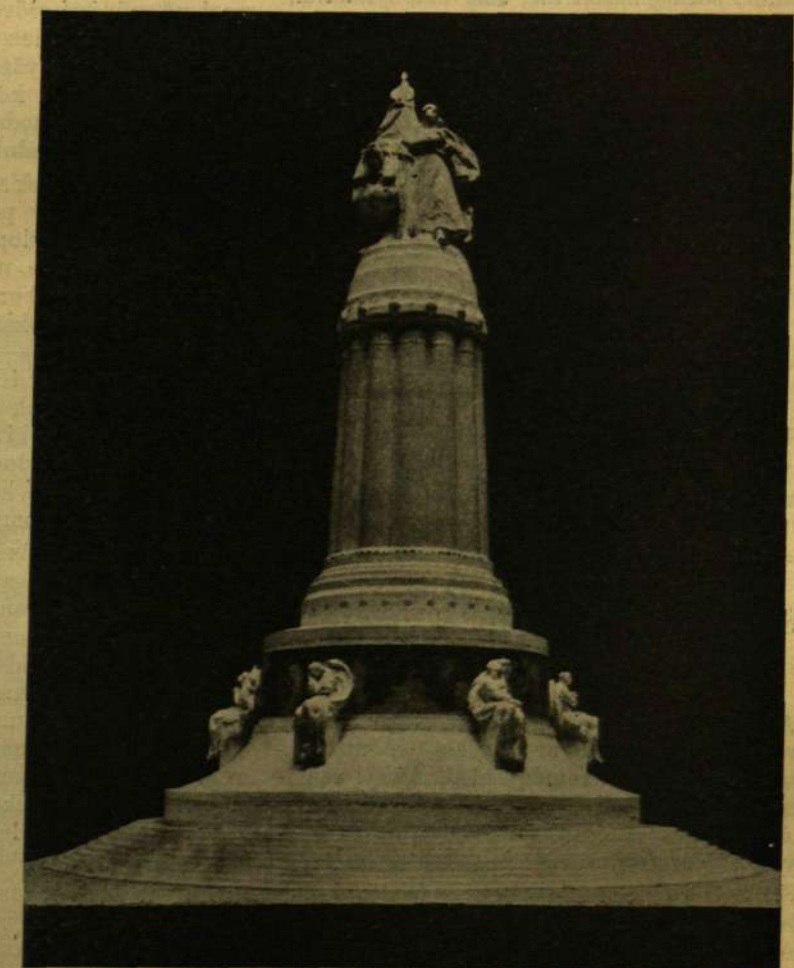
Noha kitalálta, mégis önkéntelenül is figyelemmel kísérte a vadászt. Röstelkedve érte magát ezen a hóbotos érdeklődésen, fülíg pirúlt, de (s ez a gyanus) azon nyomban megtalálta a mentséget, a mivel a belső kis bírósáját bedugta. Ejh, ugyan mi van abban? Hiszen ki érdekjelje az idegen tömegeből, ha épen az az ember nem, a kinek megtetszett? E sokaságból kétségtelenül leginkább ő áll

MARÓTI GÉZA PÁLYATERVE. (III. DÍJ.)

FÜREDI RICHÁRD PÁLYATERVE. (IV. DÍJ.)

DUDITS, MARGÓ, PONGRÁ CZ ÉS POGÁNY PÁLYATERVE. (V. DÍJ.)

SZAMOVLISZKY ÖDÖN ÉS GÁCH ISTVÁN PÁLYATERVE. (I. DÍJ.)

A SZABADSÁGHARCZ-SZOBOR PÁLYAMŰVEL.

SZAMOVOLSZKY ÖDÖN SZOBRA SZMŰVÉS.

hozzá legközelebb... azaz csak állt. Ámbar ki tudja? Hiszen miért ne jöhetne még vissza?

Tehát már várta. Várta a nélkül, hogy tudná, hogy várja. Feri hidegen, közömbösen ögelgett, majd itt, majd ott tűnt fel, beszélt egy kicsit Brozikkal, majd Répásival, ezzel az utóbbival kezeztelt is, miközben odajött a Répási-leány, a szikra szemű, megösmékedett vele s egy darabig beszélgettek, nevetgéltek. De micsoda kedvetlenítő nyugtalanság lepte meg Tóth Marit ezalatt, szeretett volna már haza menni, de nem volt ereje fölkelni a hordócskáról.

Próbálta elterelni gondolatait a vadászról, de nem egészen sikerült, majdnem akaratlanul is rátévedt a tekintete s kísérte mindenüvé, látta, a mint elválik a Répási-leánytól (no, hála Istennek), mintha megkönnyebbedne, úgy érezte, aztán egyenesen a leányok sora elé állt szemlét tartani, hogy tánczosnót választson közülök, sokáig nézett ide, oda, bizonytalanul, habozva, aztán mintha nem talált volna senkit, eleresztette a jobb kezét, melylyel inteni szokás és elment a sor előtt, kezeit hátra téve. Így ment el Mari mellett is, lassan, gondolatokba mélyedve, a nélkül, hogy észrevette volna, csak mikor már áthaladt, fordult meg, s mintha csak történetesen esnék, hátra szolt:

— No, kipihente már magát?

A Mari szíve elkezdett hevessébben dobogni, de ezt magának se merte bevallani.

— Körülbelül, — felelte.

— Nem tánczolnánk még egy kicsit? — kérde névetve.

— Nem bánom, — mondá a leány fojtott hangon és felemelkedett ülőhelyéről.

(Folytatása következik.)

A SZABADSÁGHARCZ EMLÉKSZOBORÁNAK PÁLYAMŰVEI.

Az események megtanították rá évek óta, hogy egy-egy nagyobb szobor-pályázat elé ne nézzünk valami túlzott reményekkel. Annyi csalódáson mentünk már keresztül, hogy most már talán túlságos szépséggel is szemléljük egy-egy új pályázaton művészeink versenyét.

Sivár és szomorú állapot ez, de felelőssé nem lehet tenni érte senkit. Csak egy oka van: az az ellentét, mely a szobrászat elé állított feladatok s a mai szobrász-művészt szelleme között van. Épen azt követeljük mindig, újra meg újra a szobrászoktól, a mi nincs meg bennük, nem tehetségük és képzettségük hiánya, hanem a mai művészet általános iránya következtében.

Mi be akarjuk népesíteni köztereinket többé-kevésbé nagyszabású, de minden esetre monumentális hatású szobor-művekkel, művészetünk pedig majd minden feladat megoldására képes, csak épen monumentális dolgot nem tud csinálni. Hol vannak a monumentális művek az irodalomban, a festészetben, a zenében? Ezekről beírjuk a kevésbé nagy vonalú dolgokkal is, csak művészek legyenek, csak épen a szobrászoktól követeljük azt, a minnek érteke nincs meg se bennük, se minmagunkban. Ebben pedig elvárunk a legjobb tehetségek is: természetüknek megfelelő feladatok elé ritkán vagy sohasem állítanak, tehát a mi jó van bennük, nem tudják érvényesíteni s azok előtt a feladatok előtt, melyek megoldására egy-egy pályázat felhívja őket, idegenül állanak.

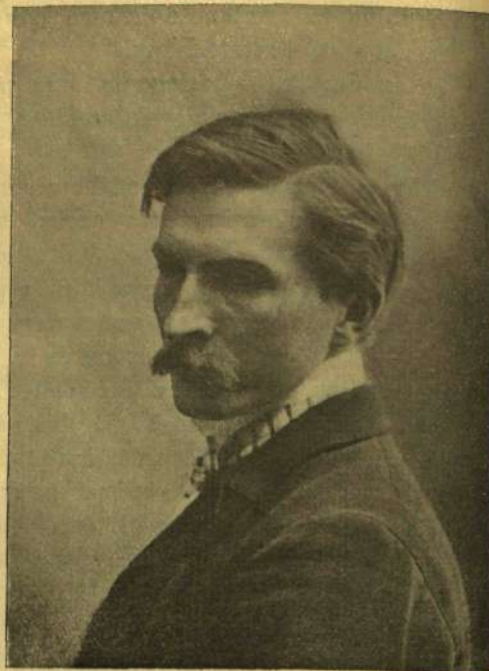
Ezt a vergődést érezzük a mostani szabadságharcz-szobor pályázaton is. Mert ne téveszsen az meg, hogy a közvélemény örömmel fogadta a pályázat eredményét: ez az öröm nem a pályaművek jóságának szól, hanem a pályázati eredmény váratlan voltának. A közönségnek nem a művészi érteke elégül ki, hanem az igazság-érteke, mert abban, hogy kipróbált híri és nagy összeköttetésekkel rendelkező művészekkel szemben két fiatal, szinte kezdő számba menő művész nyerte a pálmát, az ítélet igazságos voltát látja symbolizálva.

Alapjában véve a pályázat semmivel sem jobb az utóbbi évek bármelyik szobor-pályázatánál. Nagyjában véve itt is csak azt látjuk, a mit máskor: sok jó gondolatot, sok kitűnően megcsinált részletet és nagyon kevés teljes hatást tevő egészet. Magán az első díjat nyert pályamunkán, Szamovolszky Ödön és Gách István művén is valóban fényesen megcsinált részletei mellett nem találjuk meg azt a monumentális szobrászi jeleget, a melyet egy szabadságharcz-szobor föltétlenül megkíván. A csonka gúlára állított négy keleti oszlopon álló Hadúr hatásosan van megmintázva fenséges komor tekintetével, jobbájában a szétörtött láncokkal, baljában a pallossal, de ez alakban nem látjuk a megfelelő tartalmat: hogy vonatkozik a szabadságharczra, vagy általában a szabadság eszméjére, szóval mit fejez ki egy szabadságharczi emlékszóron? Ugyanigy vagyunk a talapzat elé állított vágató bigával is, mig ellenben a talapzat alján két oldalt álló két csoport, az egyik oldalon Kossuth, a másikon Petőfi, harciba induló honvédek élén, jobban belesimulnak a szobormű egészébe, mint akármely más pályamű bármelyik részlete s e mellett szobrászilag is meglepő művészi erővel vannak felfogva és kidolgozva. Kétségtelen azonban, hogy ez a szobormű hibáival együtt is nemcsak legjobb az összes pályaművek között, hanem a legjavából való annak, a mit modern szobrász-művészetünk ebben a generáción adni képes.

Egyes részleteinek szépségével állít meg maga előtt Zala György pályaterve, a második díj nyertese. Ha az oszlop, a mely a tervezet architektonikus gerince, nyomott is egy kissé s az oldalt álló két szoborcsoport — lováról leeső sebesült honvédet karjaiba felfogó génius és szántóvető magyar — kiesik is az egész kompozícióból, az oszlop tetején álló géniusz mozdulatában nagyon sok élet és báj van, — ez az alak méltó párja a kitűnő művész Erzsébet királynéjának. Az oszlop aljára tervezett domborművek is könnyű kézzel mintázott és nagy intelligenciával komponált dolgok.

A monumentális hiányát dekoratív elemekkel igyekeznek elleplezni Maróti Géza harmadik díjat nyert terve. Van benne talán egy kis modorosság is: Egyiptomra emlékeztető merev tartású géniusza veszedelmesen hasonlít egy sablonhoz, a melyet nem tesz rokonszenvesebbé az, hogy modern sablon. A térbehelyezés, a tömegek elosztása, a vonalak teljesen dekoratív törekvése vallanak, arra a területre, a melyen Maróti legigazibb sikereit aratta s a mely ugyalszik, leginkább felel meg kétségtelenül értékes egyéniségének.

Füredi Richárdban, a negyedik díj nyertesében sok a becsűgy, az eredeti gondolatokra és eredeti formaképzésre való törekvés. Ő egy sphynx-szerű nagy mellszoborban jelképezi a szabadságot, a mely magas obelisztra van állítva; az obelisztr alján harezoló honvédek domborművei. Pályaterve nem kiforrott munka, de erő van benne.

GÁCH ISTVÁN SZOBRA SZMŰVÉS.

Az egyedüli pályamű, mely dekoratív segítő társul a festészetet is fel akarja használni: négy művész: Dudits Andor festő, Pongrác Szigfrid és Margó Ede szobrászok és Pogány Móricz építész közös munkája. Nagyon is meglátszik rajta, hogy négyen csinálták: nincs benne egység s túl van terhelve. De a ki az alján köröskörül az oszlopból kiemelkedő alakokat mintázta, akármelyik volt is a négy közül, annak erős szobrász-marka van.

A pályadíjat nem nyert, de jutalmazott tervek közt körülbelül legérdekesebb a Kallós Edé, — ebben van az összes pályaművek közt a legerősebb monumentális érzék, ha a kivétel alapszámba el van hibáztatva. Strobl Alajos terve bravuros technikájával sem bírja feledtetni konvencionális voltát. Telcs Ede és Ligeti Miklós terveiben sok művészi vonás van.

A NEMZETI SZALON NYÁRI KIÁLLÍTÁSA.

Wagner Richárdnak az a mondása, hogy a művész és az ember különválasztása épen olyan üres gondolat, mint a lélek elkülönítése a testtől s hogy még sohasem szerettek, sohasem értettek meg művészt a nélkül, hogy ne szerették volna benne az embert is, művészetével együtt ne értették volna meg életét is, senkire sem áll kevésbé, mint Courbetre. Mert Courbet Gusztáv (1819—1877) népszerűtlenségében s különösen abban, hogy halála után csakhamar megfeledtek róla és csak az utolsó évtizedekben fedezték újra fel, nagy része volt egyéniségének és politikai szereplésének.

Mint festő kiváló, egyike a XIX. század legnagyobb mestereinek; mint ember hű, elbizgódott, gőgös és korlátolt. Az 1871. évi párisi kommunében s a Vendôme oszlop lerombolásában tevékeny részt vett, a miért, bár a vezető nem ő volt, hat havi fogságra és a kár megtérítésére ítélték.

Courbet, — «a tiszta igazság őszinte barátja», — képein ma semmi megütközni valót nem találunk. Pedig a múlt század közepén a kritika valóságos dühvel támadt «a csúnyaság kultuszára, a realizmus ezinizmására», a mit képeiben látott.

A klasszicizmus és romantizmus korszaka után vakmerő bátorsággal lép a küzdő térre Courbet s képeivel fennen hirdeti, hogy a festőnek csak festeni kell. A gondolatnak, mint a kép fő alkotó elemének, az irodalmi, novellisztikus tartalomnak jogosultságát tagadja. A szépséget nem az eszményben, hanem a természeti tárgyak mintázásában, a tónushatásokban, a tömegben és annak mozgásában keresi.

És művészetének épen ezzel az alappondolattal válik a XIX. század művészetének egyik apostolává.

Természetes dolog, hogy a realizmusnak ez az érvényesülése nem egyedül álló jelenség a művészetben. Igen könnyű dolog megtalálni hozzá a párhuzamot abban az általános áram-

latban, mely az írókat ugyanebben az időben a romantizizmusból a realizmus felé hajítja, abban a fejlődésben, melyet Balzac készített elő s a melynek képviselői Flaubert, Zola és a két Goncourt.

Képeivel szemtől-szemben hajlandók vagyunk Courbet-t a régi mesterek közé sorolni, mert legtöbb képe sötét, tompa színekkel van festve; technikájában a régi nagy mesterek, a hollandiak, különösen Hals Frans és a spanyolok, Velazquez, Ribera és Goya hagyományát követi. Saját vallomása szerint nem volt mestere. A Louvreban tanulmányozta a régi nagy mestereket és Isten adta tehetségével ezen az úton technikájában páratlan tökéletességet ért el, a mit még az egykorú, egyébként ellenséges bírálatok is elismertek.

Tájképei, mint az itt kiállított Erdőrszlet és Havas táj, tónusban és hangulatban felségesek, különösen azok, a melyekben a tengert vagy az erdőt festi. A hullámzó, tajtékzó tenger ábrázolásában valóságos drámai hatást kelt. A fenyevesnek az a méltóságos, megnyugtató hatása, az az igazi erdei hangulat, melyet képein kifejez, igen kevés festő képén található meg. Ekésen szóló példája ennek a Curée, mely kisebb méretű ismétlése egyik legjelentékenyebb, 1857-ben készült vadászképének. Valóban páratlan a barna színeknek ez a csodás akkordja, melyet a kürtös vörös zekéje és a kutyák fehér foltjai élénkítenek fel. A festőhöz támaszkodó vadászban önmagát festette meg.

U az első a modern festészetben, a ki az ellentétes tónusok hatására reámutat. Az ellentétes tónusok szembeállításával éri el a plasztikus hatást, a távlatot, a színek harmóniáját. Művészetének ez a vonása bilincselte le, ezt tanulmányozták festményein Manet és az impresszionisták, Cézanne, Pissarro, Sisley, Renoir és Monet.

Alakjaiban és tájképein más-más irányt követ: azokat plasztikusan mintázta, ezekben tisztá tónusfestő.

Külön-külön mind a két irányban csodálatos dolgokat alkot. Loue-parti sziklás tájképei, hullámos tengerképei, erdőrszletei, nemkülönböztetve női aktjai, valamint képmásai, melyekben nem a lelkületet, hanem az élet külső megnyilvánulásait festi, méltán foglalnak helyet a modern festőművészet legkiválóbb alkotásai között.

Diszharmonia csak ott keletkezik, a hol nagyobb alakokat állít be a tájképbe. Ilyenkor összeütközik a két irány s előtérbe tolni szerkesztésbeli gyengesége.

Courbet festményein kívül bemutatja a kiállítás az impresszionista festőknek egy második sorozatát: Monet Claude, Renoir, Sisley, Pissarro, követők: d'Espagnat és Moret és a hozzájuk közel álló Degas és Raffaelli néhány képét.

DOBSINAI GYERMEKEK VIRÁGOT HINTENEK KOSSUTH FERENCZ ÉS KOSSUTH LAJOS TIVADAR ELE

Monet Claude «Impression» című képétől nyerte az egész csoport az impresszionista elnevezést; s valóban ő a hangulatos tájkép igazi festője. Nem a maradandó vonást keresi a természetben, hanem a fény és a szín pillanatnyi impresszióját adja mesteri módon vissza. Kezdetől fogva ő a legkövetkezetesebb a plein air festésben. Egy-egy tájrszletet 8—10-szer megfest ugyanarról a pontról, reggel, délben, este, ragyogó napfényben, ködben, holdvilágnál; így keletkeznek sorozatos tájképei.

Pissarro a falu békés nyugalmának, a vidék elhagyatottságának festője, Sisley megy legmesszebbre a színek elemekre bontásában, s az ő festése lett a neo-impresszionisták (pointillisták) kiindulási pontja.

Degas már nem tartozik közvetlenül az impresszionisták csoportjához. A vonal mestere ő, s egyike azoknak, a kikre legnagyobb befolyása volt a japán művészetnek. Bámulatos biztossággal figyeli meg a mozdulatokat és testhelyzeteket, tánczosnóknak merész állása olykor megdöbbentő; a kerek képlátással teljesen szakít, alakjait sokszor derékon metszi a kép széle vagy a fal. Degas kezdi újra művelni a XVIII. században teljesen elhanyagolt pasztellfestést. A pasztellfestés művelője Raffaelli is, a ki kedves fehér tónusával nagy szeretettel festi Páris utcáinak nyüzsgő képét, vagy a hófedte természetet.

DOBSINA-VIDÉKI LÁNYOK A KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSÉN.

Itt látható még Corot követőjének, Daubigny-nak, a tavasz festőjének egy szép, hangulatos tájképe.

Erdey Aladár.

BUCENTAUROS.

Irta Erdős Renécé.

Sokáig nézett egy pontra, le, a földre, és a hova nézett, ott hirtelen megmozdult valami, egy állat, egy csúnya szörnyeteg, egy óriás-béka...

Nagyot kiáltott és fölébredt.

A mennyire az álomtól megijesztett s a láztól összeavart kis agya tudott: elkezdett gondolkodni.

A gyertyák égnek az asztalon és nincs a szobában senki. Az öreg Marietta bizonyosan elaludt valahol. De hol van Jane a szobalány? Micsoda világosság az odakünn a vizen? Kibálnak és énekelnek. Tudom már. Ma van a Redentore ünnepek harmadik napja. A mama Luigi úrral elment a fölvirágozott és lampionos gondolán, ki a Zeccára, tudom. Jane odavitt az ablakhoz, hogy lássam. A mamán nagy fehér köpeny volt és integetett nekem a kezével. Luigi úr háttal volt fordulva és az asztalon szendergett, mert ma künn vacsorálnak a vizen. Aztán Jane elment, de előbb adott levest és azt mondta: jövőre ne legyek beteg, ha a Redentore ünnep lesz s akkor én is elmehetek a lampionos gondolán mamával.

És Luigi úrral bizonyára. Ezt is akarta mondani, de nem mondta. Aztán elment és bejött Marietta az öreg. Ezt az öreg nőt — Isten ezért talán meg fog büntetni — én nem szeretem. Luigi úrnak a dajkája volt és mindég tegezi. Nálunk Angliában a dajkák nem tegezik még a kis gyermekeket sem. Én sem tűrném. Mindjárt meg akart simogatni, de elkaptam a fejem. Goromba akartam lenni hozzá, de eszembe jutott, hogy később elmondaná Luigi úrnak, Luigi úr meg a mamának. Kikapnák. Azt mondtam álmos vagyok: hagyjon aludni. Lehet, hogy elment és lefeküdt.

A Guidecca felől taracklövések hallatszóttak. A kis fiú felült az ágyán és figyelt.

— Ágyból lőnek bizonyosan. Milyen kár, hogy fáj a torkom és nem lehetek ott. Bizonyosan annyi kivilágított hajó van ott, mint tavaly és a zene szól és mindenki énekel. Ha legalább egy kicsit láthatnám.

Megint visszafeküdt és tovább gondolkodott.

— Már lehet tizenegy óra. Nem látom az órát, mert messze van. A mama és Luigi úr csak későn jönnek haza. Szeretném megvárni őket. Hátha a mama bejön és megcsókol. De ez nem bizonyos, mert lehet, hogy fáradt lesz. Csak itt volna a könyvem, hogy olvashatnék, de ahhoz még sötét van.

A kis fiú törelmetlenül fészkelődött ágyán és

KOSSUTH FERENCZ ÉS KOSSUTH LAJOS TIVADAR A DOBSINAI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSÉN.

keservesen nyöszörgött egy kicsit. A szoba meglehetősen sötét volt, a butorok árnyai a falon látszottak s a két gyertya a nagy mozaik-asztalon néha meglóbbant, magasra nyúló lánggal, a mint a hűs éjjeli szellő az ablak függönyét fölemelte kissé. Marietta valóban aludt a szomszéd szoba divánján, a szobaleány pedig kime-nőt kapott erre az estére a szakácsnővel együtt. A házban a portáson és az öreg asszonyon kívül senki sem volt.

A beteg fincska a mint lázasan hánykolódott: megbánta már és bocsánatot kért Istentől, a mért Mariettát nem szereti. Most örült volna, ha bejön és mesél neki veneziai történeteket. A doge-koronázásról, a Santa Barbara meny-asszonyokról és a Bucentamosról, különösen erről. Az öreg Marietta, igaz hogy ellenszenves nő, de gyönyörűen tud mesélni a Bucentauros-ról s ez volt az egyetlen dolog, a mi Harryt Veneziával, a különös és félelmes várossal kibékítette. Mert minden nyáron, mióta csak az édes apja meghalt: eljöttek ide Londonból és először a kis fiú nagyon furesán érezte magát itt. Félt a víztől, különösen este, a sötét sikátorokból mintha sikoltásokat hallott volna. Bizton hitte, hogy ott rablók járnak, a kiknél mindég tör van. Ezenkívül pedig nagyon magányosan is érezte itt magát. Az anyjával keveset lehetett csak együtt, mert ő Luigi úrral folyton a templomokba és muzeumokba járt. És ha ott-honn volt is, Luigi úr állandóan a közelében volt, az ő palotájában laktak, együtt étkeztek vele. Ő volt a mamája legjobb barátja. Harry mindazáltal úgy volt vele, mint Mariettával, a gyermekek különös ösztönénél fogva, egy hatalmas ellenséget látott benne, a ki elharácsolja tőle az anyja szeretetét. Az anyja pedig, a gyönyörű, karcú asszony, a halántékán azzal az egyetlen ősz hajfürttel, talán jobban szerette Luigi urat, a szép olasz embert, mint a kis fiát Harryt. A gyermek ezért néha sirt, bár nem tudta, hogy ezért sir, csak mert magában volt, nem törődött vele senki és szomorú volt, gyakran fogta el a kétségbeesés. S ilyenkor a halott apja is eszébe jutott, a ki jó volt, szép volt és mindég vele foglalkozott. Ha ő élne: Luigi úr nem volna a mama legjobb barátja, nem jönnének ide Veneziába, a szomorú városba, minden nyáron és ő nem feküdne itt magában, beteg egy nagy homályos szobában, elfeledve, elhagyatva, szeretetlenül.

Hanem a Bucentauros...

Most megint eszébe jutott a gyönyörű nagy hajó, diadalmas dogék pompában úszó hattója, a mint száll a kék vizeken. Látja rajta a fejedelmi pompát. A nagy palástú férfiakat. Látja a dogét ülni tanácsosai közt, az aranyos süveg a fején és hermelin köpenyét kis néger fiúk teregetik szét a szőnyegen. A néger fiúknak kicsi kardjuk van és piros ruhájuk. A lábukon pedig csengős cipők. A hajó orrán ott ül egy pompás arany-szobor, a ragyogó Velencez jel-

képe, a kit megkoszorúzt Kelet gazdasága. És ötven evező csapkodja egyszerre a vizet. Most, most mindjárt beledobja a doge a gyűrűt a tengerbe...

A feje égett a kis fiúnak, nem tudott többé másra gondolni, csak erre a képre.

A doge áll a hajó elején és kezében a gyűrű. Akkor megszólalnak az Arsenal ágyúi. Ágyuk, igen és hatalmas dördüléssel rázzák meg a levegőt. A zene szól, a sokaság újjong, a doge beszélni kezd. Megvan! A gyűrű lenn fekszik a tenger fenekén.

Akkor a tömeg megfordul és siet vissza a Lidórról. Száz bárka, ezer gondola jön színes lóbogókkal vissza felé. A vizet elborítják a bárkák után úszó gyönyörű szőnyegek. Jön, jön! A parton sok ezer ember áll és vár. Mind újjong és tombol az örömtől. Mindenki látni akarja a hajót. Az anyák feltartják gyermekeiket. Ott! Ott! Nézd! Az a Bucentauros! És csak ő ne látná, a szegény kis Harry! A miért beteg fekszik? Nem. Azért is fölkel, s odamegy az ablakhoz és kinéz. A Zecca felé fog jönni bizonyosan. A Redentore előtt fog elmenni. Vagy talán be is megy a templomba imádkozni.

Nem bírt tovább az ágyban maradni. Fölkelt és a homályos szobából átment egy másikba, a hol teljesen sötét volt. Aztán egy harmadikba, egy negyedikbe, végül egy folyosót talált, a mit egy nagy bronz-mécs csak gyöngén világított meg.

— Oda kell mennem! — gondolta magában. — Ott van egy szoba, a melynek az erkélyéről jól láthatok mindent.

Nagyon gyöngé volt. Alig tudott járni, a verejték ütött ki homlokán és a fogai vacogtak a láztól. Meztláb a mint végig ment a hideg márványon: azt hitte, most rögtön összeesik és meghal. Előbb azonban látni akarta álmai álmát, mesék csodahajóját, a gyönyörű nagy hajót, látni akarta.

Nagy nehezen ki tudta nyitni az erkélyre

nyúló ajtót és kilépett. Vakító fény közepette találta magát. A víz mintha maga is égett volna, a part csupa sugár. Ezrével járnak a vajók a vizen. Egyik kisebb, másik nagyobb, de mind, mind, csupa fény és valamennyin énekelnek.

— A doge beledobta a gyűrűt a tengerbe és most jön visszafelé, gondolta magában.

A Redentore templom előtt nagy diadalkapuk álltak. A Lagunán végig hid volt verve egészen a Palazzo Ducaléig. Azon jön a doge. A virágos, lampionos hidon jön.

És valóban, a tulsó partról megindult egy nagy hajó, fáklya világgal, óriási fényben és lobogó zászlókkal, hangos zenével jött a Redentore felé.

— Most, most látni fogom — újjongott a kis fiú és előre hajolt az erkély rácsa fölött, hogy jobban lásson.

S a hajó jött felé. Lázás képzetében már látta rajta az embereket. Az ötven evezőlapát a mint csapdosta a vizet! Ott van Venezia arany-szobra és — szentséges ég! ott áll a hajó orrán legelő a doge és int felé. — Integyet és olyan ismerős az arca! De hiszen az a fejedlem a gyönyörű palástban az ő édesapja! Ime, tudta, hogy egyedül van itthon, hát eljött hozzá a gyönyörű hajón. Bizonyosan föl akarja venni őt is.

— Apám, apám! — akarta felé kiáltani, de a torkán elakadt a szó. A hajó pedig mindjárt tovább megy, eltűnik és nem jön vissza.

— Apám! Apám!

Fölkapaszkodott az erkélyre és akkor egészen közel látta magához a hajót.

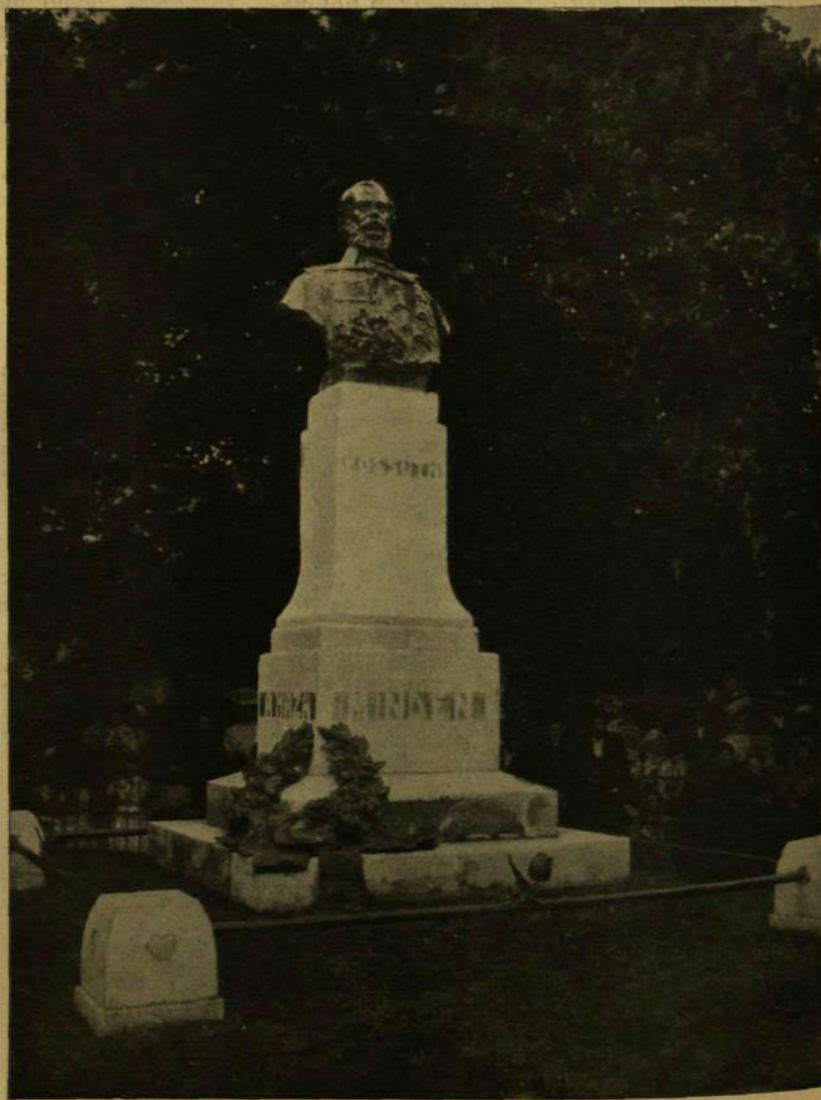
— Itt van — volt utolsó gondolata és egy boldog kiáltással ugrott le az erkélyről, át a hajóra...

... Az egyik gondolán elmúlt az ének.

— Valami csobbant a vízben — mondta egy férfi.

— Madonnám! itt úszik valami fehérség, sikoltott egy asszony.

Utána nyultak, kihúzták. Egy kis élettelen gyermektést volt, a melyből a lélek elrepült és azóta száll valahol a Bucentauros hátán, a kék vizeken, sugaras levegőben, a boldogok hazája felé.

A DOBSINAI KOSSUTH-SZOBOR, HERVAI JÁNOS SZOBORMŰVE.

A HÉTRŐL.

Egy *carrière*. Olvassuk Mechwart András halála hírért, olvassuk élete történetét és szinte megszokásból Amerikába röppen át a képzeletünk. Ezt az élettörténetet, mint műfajt, immár egészen amerikainak érezzük. Ha egy emberről azt olvassuk, hogy mint lakatos-legény kezdte meg a pályáját és mint a gazdasági világnak hatalmas faktora, dús jólétben és a tekintélynek nagy magasságában élte le öreg-ségét, természetesen találjuk, hogy ez csak a tengeren túl, a romantikus *carrière* földjén történhetett meg. Pedig Mechwart András ezt a diadalmas pályát nem a yankeek földjén futotta meg, hanem itt Magyarországon és élete tanulmányának legnagyobb erkölcsi értékét az adja

Bizonyára megesik a tragikus véletlenség, hogy igaz tehetség és igaz érdem nem jut a maga jogához, a mint ez megtörténik más országban; de nem törvény az, hogy ez minálunk csak így történhetik. A Mechwart András érdemes, becses, gazdag és dicsőséges élete hangosan szóló bizonyosságra, hogy a tehetség és kiválóság boldogulásának igenis ezen a földön, ebben az országban is megvannak a föltételei. Itt is olyan a levegő, hogy a talentum és hasznos erények szárnya benne magasan röpködhet. Sok egyéb virtusán kívül ezért a tanulásért is megérdemli a Mechwart András érdemes és szép élete, hogy az elismerés zászlaját meghajtsuk friss sirjánál és emlékezetünkbe fogadjuk a nevét.

GRÓF KÁROLYI LAJOSNÉ, SZÉCHENYI HANNA GROFNŐ.

GRÓF BATHYÁNY LAJOSNÉ, ANDRÁSSY ILONA GROFNŐ.

MAGYAR ÖLTÖZÉKEK A KORONÁZÁSI JUBILEUMI MISÉN. — Strillaky fényképe.

meg, hogy e rendkívüli *carrière* csupa rendes eszközzel, minden rendkívüli elementum közrejátssza nélkül csinálódott meg. Az egykori lakatos-inasból nagy úr, gazdasági életünk kapuzatává lett tisztán a tehetségnek és érdemnek harmónikus, magához méltó érvényesülésével. Hogy ilyen pályafutás megépülhessen, ahhoz a viszonyoknak, az élet berendezésének egészséges levegőjére van szükség. Tehetség, érdem és törekvés csak ilyen levegőben boldogulhat és válhatik gyümölcsözővé. A mi, sokban lát-szatok után induló és alakuló köztudatunk ezt a levegőt megszokta idegen világok privilegiumának tekinteni. A Schwab Károlyok, Edisonok, Thesla Miklósook *carrière*jét el se tudjuk másutt képzelni, mint a tengeren túl, Amerikában. Mechwart András élettrajza eszünkbe juttathatja, hogy hasonló *carrière* igenis történhetik nemcsak közelébb, hanem — nálunk is.

A *siker*. A szabadságharc-szobor pályázatának eldöntése alkalmából élénk tárult egy jelenség, a melyről sokat hallunk, sokat olvasunk, de a melyet a maga teljes pompájában a kulturális élet terén minálunk legfőkébb ha egyszer lát egy nemzedék. Ez a jelenség: a *siker*. A *siker*, ennek a fogalomnak a modern méreteiben minálunk kétségtelenül a legritkább jelenségek közé tartozik. Alá kell húznunk azt a megjegyzést, hogy ennek a fogalomnak a modern méreteiben. Mert sikerek nálunk is vannak irodalomban és művészetben is: de önáltatás lenne tagadni azt, hogy ez a fogalom jelentésében és tartalmában nem harmónikus azzal a szereppel, a melyet a mi kulturális életünk a kultúra egyetemes világában betölt. A *siker* jelentése nálunk a többi kultúránál kevésbé viszonyítva meglehetősen összezűgöregedett. Nemcsak a numerikusan nagy nemzeteknél, de

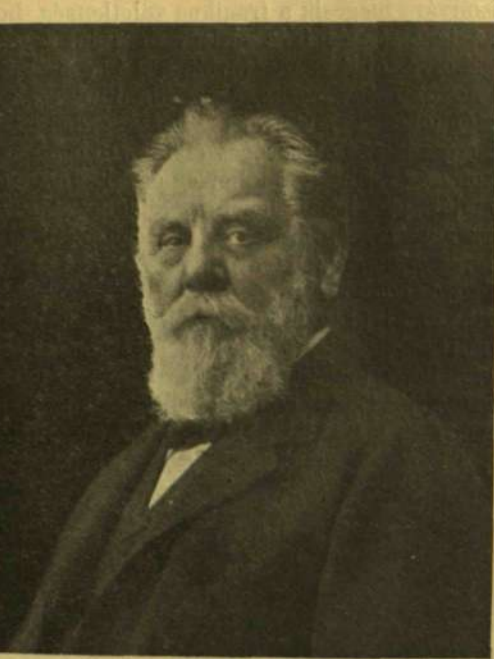
velük történt, azon ott ragyog a *siker* minden tündéri varázsa és megkapó romantikája. Két fiatal ember, a ki tegnap még szegény és hirnév nélkül való, egyszer huszonegy óra fordulással odafönt van a jólétnek és dicsőségnek hatalmas magasságában, tetézve arannyal és babérral. Nagyobb és gazdagabb nemzetek életében a poétának, művésznek ilyen sorsa nem példátlan és nem is ritkaság. De minálunk az és mennél szokatlanabb, annál öröndetesebb. Egyrészt azért, mert ime a dicsőségnek éltető levegőjében látunk embereket, a kiknek nem kellett izmaik elsorvadásával megfizetni azért, hogy odajuthassanak. Másrészt meg, mert a méltányló hajlandóságnak ebben a sikerben egy olyan mértéke nyilatkozott meg, a milyen a tehetség nálunk eddig nem valami sűrűn találkozott. Ez az oka annak, hogy ez a meglepő eredmény a *szimpatia* kellemes érzését

támasztja a lelkekben. Őszintén kívánjuk a két szerencsés művésznek, hogy a jövőjük is legyen méltó a sikerükhöz. Gyönyörű sors, a mely egy teljes dicsőséget adott nekik, mikor még egy teljes jövőt is tartogat a számukra.

A mi templomaink. Tavaly tudvalevőleg angol polgármesterek egy csapata járt Budapesten, a mi fővárosunk berendezését tanulmányozni. Ennek a társaságnak egy tagja tette a következő megjegyzést:

— Ez a város elragadóan szép és a sok érdekessége között nem hagyhatok egyet észrevétel nélkül. Azt hiszem, nincs Európában még egy főváros, a hol ennyi lenne a nagy színház és ennyi lenne a kis templom.

Nem lehet tagadni, hogy ez a megjegyzés nem volt alaptalan, se hamis. Párisban, Londonban, Bécsben, Berlinben több a színház, mint Budapesten; de nagy színház, a melyben ezer embernél több fér a nézőtérben, csak kettő-három van közöttük: ellenben a mi fővárosunk valamennyi színházra mind nagy színház, rengeteg ember fér még a nyári arenákban is. A megjegyzés első fele tehát igaz. De igaz a második is. Nagy színházunk egész sereg volt már, a mikor nagy templomunk — egész a Szent István templom megnyitására — egyetlen egy sem. A mi a templom el nem készült. Budapest két legnagyobb temploma a dohány-utcai meg a rombach-utcai zsinagóga volt. Most már készen áll a magyar székesfőváros *dómja*: több keresztény nagytemplom azonban nincs is Budapesten. Annál több kisebb hajléka emelkedett az utóbbi évtizedekben Istennek a magyar metropolisban, hogy e nagyváros fiatal és modern volta a templomaiban is tükrözők. Egy emberöltőn belül épültek új templomok a Bakács-téren, Kőbányán, a Máriá-utczában, a Szilágyi Dezső-téren, a Szegényház-téren, a Damjanich-utczában. Ebbe az időbe esik a Mátyás-templom és a Plebánia-templom restaurálása is. Most a legújabb megint két új háza emelkedett Istennek. Az egyik a Margitszigeten, a másik — az Örökimádás temploma — az Üllői-úton. A hol ennyi új templom épül, ott nem lehet jogos a panasz a lelkek elsivárodásáról vagy a hit magasztos érzésének meghalkadásáról. És ezek az új templomok, a melyek közül a két legújabbnak a képét most mutatjuk be, kivétel nélkül mind igen szépek, ihletett művészet erőt szentelnek az áhitat szolgálatára. Terjedelmre ezek se nagyok, de kis templomban is lehet nagy buzgósággal imádkozni, a jó Isten pedig nemcsak azokat a könyörgéseket hallgatja meg, a melyek a nagy dómok oszlopai közül szállnak feléje.

MECHWART ANDRÁS.

világának egy nem megfajthatatlan jelensége ez az eset. Egy nem romlatlan idegzeti ember előtt egy napon megjelenik egy másik ember és — az életét követeli. Ha ostobaság is az, a mire hivatkozik, a fő, a végzetes az, hogy egyáltalában van valami, a mire hivatkozhatik. Ez elég arra, hogy nyugtalanságot keltsen. A megfenyegetett ember hasztalan hivatkozik a tulajdon józan észére is: megkezdődött benne az idegek végzetes játéka, egy vihar, a mely új és mindig vadabb hullámzásba kavarodik, a hányászor az a másik megjelenik. A megriasztott ember lelke megtelik a hajsztolt-ság érzésével, szörnyű feszültséggel, mely az agyveljét dölja. Az ítélőképeség, a nyugodt bírálat ereje ebben az állapotban már csöndöt mond. Ok és okozat között többé ellenőrző tisztét nem teljesíti. A logika eltompul, sőt végképen elenyésszik. Ez már egy roskadozó energia harcra egy kemény, gonosz és kegyetlen energiával. Az eredmény nem lehet két-séges. Úgy véljük, ez a szegény Czeisler Sámuel tragédiájának nem a magyarázata, hanem — a kórképe.

MECHWART ANDRÁS.

1834—1907.

Abban a korszakban, a mikor még mély álmát aludta a nemzeti munka s csak egy messze jövő reménye élesztette a küzdőkben a munkakedvet, akkor a véletlen, mely a legmesteribb módon érvényesül az életben s beláthatatlan következményeket teremt csekélynek vagy mellékesnek látszó okokból, — a Ganz Ábrahám kis vasöntő műhelyének üzleti körébe sodort egy idegenből idezakadt férfit, a ki egy emberöltő alatt világhírű gyárteleppé fejlesztette a szerény műhelyt s hazai iparunk történetében elévülhetlen emléklapot biztosított magának és vállalatának.

Mechwart András volt az, a ki csaknem 50 évi becsületes munka után azzal a tudattal térhetett örök nyugalomra, hogy a mit neki a magyar föld adott, azért hazafias lélekkel, ritka eredményekkel, nagy és jövedelmező alkotásokkal fizetett.

Mechwart András gépészmérnök, a Ganz-gyár alenőke, 1899-ig vezérigazgatója s az Osztrák Magyar bank főtanácsosa 1834-ben a bajorországi Sveinfurthban született, a hol a nép- és iparskola befejezte után előbb kitanulta a lakatos mesterséget s azután az augsburgi műegyetemre ment, a hol felsőbb tanulmányait végezte. 1859-ben egy barátja látogatására Pestre jött s itt megismerkedett Ganz Ábrahámval, a ki a tehetséges fiatal embert nagyon megkedvelte s rábírta, hogy lépjen be vasöntő műhelyébe s véglegesen maradjon itt. Ganz Ábrahámnak 1867-ben történt elhunytával egészen Mechwart kezébe tétetett le a vasöntőde sorsa. Mechwart a vállalatot részvénytársasággá alakította. A vállalat óriási fejlődésének további története egészen össze van forrva Mechwart élettörténetével. A vasöntőde nagyművi fejlesztése, a pesti gag-

gongyár, a ratibori, leobersdorfi gyártelepek s a topuskói vaskohó megszerzése, továbbá az elektromos gyár megalapítása, — mind Mechwart András műve volt, nemkülönben az, hogy a czég gyárterményei világra szóló hírnévre tettek szert, s hogy nem csak az országban, hanem a külföldön, sőt a tengeren túli világrészekben is hírnevet szereztek a magyar iparnak.

Mechwartot mint gépészmérnököt az alapos képzettség, melyreható judicium és kiváló gyakorlati érzék jellemezte. A ki egy nagy terjedelmű vállalatnak munkakörét ismeri s tudja, mennyi tényezőt kell összhangba hozni a siker érdekében annak, a ki a vállalatot vezeti; csak az tudja igazán megítélni, hogy mily érdemeket szerzett magának Mechwart az által, hogy hazánkban az egykori kis gyártelepből oly világhírű iparvállalatot alkotott.

S a szak tudás mellett a páratlan üzleti érzéke volt az, a melylyel Mechwart a gyár czikkeinek az egész világon piacot tudott teremteni.

Égész mérnöki kart nevelt Magyarországnak s alkalmat adott sok fiatal, törekvő tehetségnek, hogy külföldön tanulhasson. A Ganz-gyár valóságos iskolája lett nemcsak a magyar, de még a külföldi mérnöknek is. Mechwart igaz barátja s vezetője volt hivatalnokainak. Teremtett nekik olyan nyugdíjalapot, mely biztosítja őket és családjaikat. Munkásainak pedig valódi atyja és gyámoltója volt; munkásaiakat épített, segélyezési alapot létesített számukra.

Mechwart András nem kereste soha a nyilvános elismerést. Csöndben kívánt működni mindig s a híven teljesített kötelességben kereste munkája jutalmát. Az elismerés kereste fel őt csendes visszavonultságában. A király 1899-ben magyar nemességgel tüntette ki. Tulajdonosa volt a Ferenc József-rend lovag- és közepkeresztjének, a III. osztályú vaskorona s több külföldi rendnek. A Magyar Tudományos Akadémia neki ítélte oda az első Wahmann-féle nagy aranyérmét.

Dr. Ripka Ferenc.

TOILETTEK A KORONÁZÁSI JUBILEUMI MISÉN.

Ákármiely csöndben folyt is le június 8-ikán a koronázási évforduló megünneplése, volt egy pontja, a melyre utólag ma is érdemes még visszatérni: a Mátyás-templomban tartott jubileumi misén megjelent előkelő hölgyek fényes magyar díszű öltözékei. Mai számunkban kettőt mutatunk be e hölgyek közül ünnepi öltözékükben, hogy az olvasó fogalmat nyerjen a magyar pompáról, melyet a főúri társaság hőljei ez alkalommal kifejtettek.

A kettő közül *Gróf Bathányi Lajosné* gyönyörű díszmagyar ruhája ezüstszürke arany szövésű brokátból készült, a mente pedig ugyanolyan színű selyembáronnyból, gazdag arany zsinórozással és műhímzéssel díszítve. A csipke-kötény és fátyol, valamint a remek fejék is régi családi ereklye.

Gróf Karolyi Lajosné ruhája meggyiszínű lyoni selyembáronnyból való, dús arany és ezüst virágguirland műhímzésekkel. A pruszlikot valódi gyöngykapcsok tartják össze. A fejérisz gazdagon van gyémántokkal díszítve.

Mindkét toillet Girardi József es. és kir. udvari szállító műtermeiben készült.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

XV.

Három fejedelem egyszerrre.

Ezalatt pedig csak bódult a világ Erdélyben tovább. Boldog Isten, október 25-ike óta ülészik a nemes ország Fehérvárt, ma már ködös november 2-ika van s még mindig nem tudják rendbevetni a haza összebomlott ránczát! Reccseg, ropog a Bethlen Gábor alkotta hatalmas épület és nincs ember, a ki erős vállal oszlopnak állhatna a tető alá. Török és tatár követések konokul ülnek a diéta nyakán, de a leg-

konokabb hátramoszdító azért maga Rákóczy György. Sebzett vadként, mogorván huzódott vissza a fehérvári palota mélyébe; sanda szemmel onnan figyelte az országos gyűlés nyagló-dását és mentől inkább érzi hatalmát apadni, annál zsarnokibb szóval kiált vétőt minden kibontakozás ellen. Ő Fejedelem akar maradni mindenáron . . .

— Etsi fractus illabitor orbis! — tör ki nagyot ütve öklével «srayptis»-ára, — apámnak igaz Jehovája, tovább büntetsz? Mit vétettem ellened?

Igazi tragikus hősként, mindvégig nem ösmeri ő meg a tévelyedéseit, hanem ez előbbi hibákkal vakon küzd tovább a végzet ostroma ellen. Fejedelmi buzogánya alatt halomszám hevernek az iratok most is: titkos traktát és császárral, alkudozások a magyar basákkal, aztán még titkosabb seregyűjtés, fegyverkezés az élet-halálharcra . . . Kezeibe temetett fővel merül bele a munkába újból. A maniakus daczával olvassa, tán már századszor, a nemrégiben érkezett rettentő fermánt. Ő maga, ki a harag remetéjékként palotája magányába vonult vissza, tán nem is tudja, mily villámszerűen sújtó hatással volt e sztabuli irás a rendekre. Egész Erdély megreszkett belé . . . Az elnöklő Barcsay, ki az atlaszkotát átvette, nem merle felolvastatni s csak a követ basa fenyegetésére adta át Maitmer András tolmácsnak a fermánt.

— Csak halljátok s érezzék a világbíró szultán haragját! — parancsolta a basa.

Hát bizony siralmas volt Maitmer uramat látni, a hogy töröktől, magyartól félve alázasatosan kinyögte:

«En Mohamed Szultán, Istennek unokája, a törököknek győzhetetlen Császára, Görögországnak, Basiliának, Samáriának, Damaskusnak, Arméniának, Arabiának Királya, minden világi szenteknek Patrónusa, a Paradicsomnak lakosa és prépostja, egész Ázsiának, Afrikának, Amerikának s Európa nagyobb részeinek szentelt Fejedelmé, Jerikhónak és Mohamed próféta koporsójának őrzője és Isten koporsója vezéinek legnagyobb Vezére, e világ napkeletől napnyugatig parancsoló urainak Ura, Királyok Királya, Császárok Császára, az egész kereszténységnek és minden egyéb ellenségeknek küldött kinczója, szomorítója és szorongatója, a megfeszített Krisztus sírjának Birtokosa, Jeruzsálemnek parancsolója, a beszer-ménieknek Reménysege és Vigasztalója, — En Mohamed Szultán: a megbecsülhetetlen Drágakő és Szentelt Prépost szólok és mondom: Allah, Allah!

«Rákóczy György, te ki voltál* Erdély Fejedelmé és haragunkat tudva, felfuvalkodottan azért még mindig tanácskozol és berzenkedel fényes majesztásunk ellen, te, ki magadforma kis fejedelmecskével és apró királyocskákkal mersz ármanyt szőni győzhetetlen erőnk ellen, hatalmasságunk karját küldjük a nyakadra kedvelt szolgánk, Memhed basa által. Tud meg, hogy türelmünk jámbor fonala immár elszakadt, — tudd meg: tenger reszket, föld indul, fenevadak és madarak szaladnak az erdőből, sírnak, rínak s maguk azon erdők is zúgnak már rettentő haragunktól! Mert valamint apádat (ki böcsületesebben viselte magát), úgy mi zászlóval, bottal és kaftánnal Erdélyországnak Fejedelmévé tettünk meg tégedet is és megerősítettünk paradicsomban nyugodt őseink-től kapott szabadságaitokban. Ezzel szemben te felséges tudtunkon kívül kétszer keveredtél

* Ez a perlektumos és csak úgy mellékesen oda-vetett szó volt a letétel formulája.

A Tütrorrabság című regényhez.

Kezeibe temetett fővel merül bele a munkába újból.

hadba moldvai és havaselti vajdáinkkal, harmadszorra pedig kimenvén rádbizott Erdélyországnakból, parancsunk ellenére lengyel veszedelembé vitt népedet. Büntető tatár khánunk ugyan nem tudott elfogni, mert pár kóborló szolgálóddal hazaszöktél, mindazonáltal ne hidd, hogy továbbra is megtevesztheted fényes majesztásunkat. Rólad többet nem lehet szó, mert a Próféta szent szakállára mondom: te többet nem létezel, meghaltál haláloed előtt! A nemes ország három nemzetének rendjei azonban nyomban üljenek össze és nem ez évben, nem e hónapban, nem e héten, nem is e napon, de még tulajdon ebben az órában válaszszanak emberségesebb új Fejedelmet, kit zászlóval, bottal, atháméval legyesen beiktassunk. Az eredményt kedvelt budai vezérbasánkkal (kinek élete fonalát a Próféta sodorja hosszúra!) fogjátok közölni. Ha pedig mind-ezeket meg nem cselekednétek, újabb parancsunk: beglerbég menjen kormányzóknak arra a földre, melyet egykor Erdélynek hívtak. Allah, Allah.»

Megsemmissítő hangú irás volt ez. És Rákóczy mégis reménykedett. Nagyon erősködött a rendek követői, Mikes meg Ébeni uraimék előtt: ő semmi esetre se mond le, mert semiben sem bűnös, de ha mégis megüresítené magát a Princeps méltóságától, akkor is csak Ferkó fia javára mondana le, a ki amúgy is választott és a portától konfirmált Fejedelmé az országnak. Mérgesen szólt:

— Hát nem elég kicsi ez az ország? És kegyelmétek mégis három Fejedelmet kívánnak nékie?

Ilyen huzavonákkal teltek a napok. Ma azonban korán reggel már itt járt a portáról jövő követ, lógó hajszú Sebessy uram. Bizony kötélllel kellett ő kegyelmé a Fejedelem elé húzni, magától alig mert volna a palotába bemenni. Sztambulban majd karóba húzták, Fehérvárt meg rosszabbtól tartott.

— Felelj már, beszélj hát! — ordított György úr, — átadad az ajándékokat? Mit szólt a Vezér? Nem kellek? . . . Mit mondasz, hogy a fiam se kell nekik?

— Kegyelmes uram, — szólt végre Sebessy könnyezve, azt üzentéi Nagyságodnak a Vezér: ha egy kopját leszúr Nagyságod a földre s azt egészen elborítja is arannyal, akkor se kell neki többet egy Rákóczy se. Mohamed két bünt (a két moldvai hadjáratot) megbocsát, de har-

madikat (a lengyelt) nem! Beirta Nagyságtok nevét a mufti a defterbe, — vége, uram, vége!

Ily hangulatban vívódik most a Fejedelem a dolgozóasztala előtt. Mi lesz? Mi legyen? Tudja ő jól, hogy máris ereszkednek töle a hívei, s a kik, mint hű Teleki Mihály, be is járnak még hozzá, azok engedésre intik:

— Egyezzek bele Nagyságod! Hadd válaszszon a nemes ország pro forma új Fejedelmet. Majd adatunk mi véle reversálist, hogy csak addig kormányozzon, a míg Nagyságodnak újra fel nem jön a napja a töröknél!

Lázad György úrban a kevélység. Az iratokon nehezkedő rubintos fejedelmi buzogányt fogja meg:

— Kieresszsem a kezemből?

Felkel. Onnan kívülről különös zsvivaj halatszik. A Fejedelem megdöbben:

— De hátha máris kicsavarták a kezemből?

Hátha már választatok is? . . .

(Folytatás következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpplin Aladár.

Peniston asszony hirtelen fölállott és a Minervával diszített órához lépe, a mely a kandallón két malachit váza között trónolt, letörölte csipke-zsebkendőjével a Minerva sisakrostélyát.

— Tudtam! A szobaleány ezt sohasem törölgeti meg! — kiáltott fel, diadalmasan mutogatva a parányi foltot a zsebkendőn. Aztán megint leülve, folytatta:

— Molly Dorset asszonyt mondja a legjobban öltözött hölgynek az esküvőn. Meghiszem, hogy az ő ruhája többé került, mint akármely másé, de az eszméje nem tetszik nekem: a czoboly és a *point de Milan* kombinálása. Úgy hallom, új szobája van Párisban, a ki nem fogad el megrendelést addig, a míg nem töltött nála egy napot Neuillyben, a villájában. Azt mondja, tanulmányoznia kell a megrendelő otthoni életét, — furcsa dolog, az már igaz. De Dorset asszony maga mondta el Mollynak: azt mondta, az a villa tele van pompás holmikkal és ő valóságos bánta, hogy nem maradhat ott tovább. Molly azt mondja, sohasé látta őt szebbnek; pompás jó kedve volt; ő csinálta ki az eljegyzést Van Osburgh Evie és Gryce Percy között. Úgy látszik, nagyon jó befolyása van a fiatal emberekre. Hallom, hogy most az iránt az ostoba Silverton-fú iránt érdeklődik, a kinek a fejét elcsavarta Fisher Carry s a ki olyan borzasztóan kártyázott. Bizony, azt mondják, Evie igazán el van jegyezve; Dorset asszony meghívta őt Gryce Percyvel egy időben és elrendezte mindent, Van Osburgh Grace pedig a hetedik menyországon van, — már-már kétségbe volt esve, hogy sohasé fogja férjhez adni Eviet.

Peniston asszony megint elhallgatott, de most nem a butorzat, hanem az unokahuga volt vizsgálódásának tárgya.

— Van Alstyné Kornélia nagyon meg volt lepelve: ő azt hallotta, ha meg a fiatal Grycehez férjhez menni. Wetheralléknál volt közvetlenül azután, hogy eljöttek Bellomontból és Wetherall Alice biztos volt benne, hogy el vagytok jegyezve. Azt mondta, hogy mikor Gryce úr egy reggel váratlanul elutazott, mindnyájan azt hitték, a gyűrűt siet a városba.

Lily fölkel és az ajtó felé ment.

— Nagyon fáradt vagyok, megyek lefeküdni, — mondta és Peniston asszony, észre-ve, hogy a Peniston úr czeruzával festett arcképének kerete nincs pontosan egy vonalban az alatta levő pamplaggal, szórakozottan nyujtotta oda csókra a homlokát.

Lily a saját szobájában meggyújtotta a gázlámpát és a kandalló felé nézett. Ép oly fényesre volt sűrölve, mint a másik odalenn, de itt legalább el lehetett égetni néhány papirost s kevesebb volt a kockázat, hogy magára vonja a nénije rosszaságát. Nem fogott azonban mindjárt hozzá az égetéshez, hanem levezte magát egy székre, fáradtan nézett maga körül.

A szobája nagy volt és kényelmesen butorított, — irigysége tárgya a szegény Stepney Gracenek, a ki bérelt lakásban lakott, de szembeállítva azokkal a derült színű és fényűzőn kiállított felszerelésekkel, melyeket azokban a vendégszobákban talált, a melyekben Lily életének annyi sok napja telt el, olyan komor-nak látszott, mint egy börtön. A monumentális fekete gesztenyefa ruha-szekrény és ágy Peniston asszony hálószobájából vándorolt ide és a hatvanas évek elejéről való dívatú falí kárpit tele volt aggatva adomákat illusztráló aczélmetszetekkel. Lily igyekezett egyes könyvedebb fogásokkal enyhíteni ezt a báj nélküli háteret, csipkés toilette-asztallal, fotográfakkal telerakott kis festett íróasztallal, — de a kísérlet haszatlansága szembeötlő volt, a mint körülnézett a szobában. Micsoda ellentét ahhoz a szubtilis eleganciához képest, melyet képzeletében lefestett: ahhoz a lakosztályhoz, a mely fölülmulná barátói környezetének bizonyult fényűzését a művészi érzékenységnek azzal a teljes mértékével, a melynek révén lakuknál különbnek érezte magát, ahhoz a lakosztályhoz, a melyben minden szín és vonal úgy volna kombinálva, hogy kiemelje az ő szépségét és előkelőséget kölcsonőzőn télen-ségének. A fizikai csunyaság nyomasztó érzését még inkább fokozta lelki elkedvetlenedettsége, úgy hogy a boszantó butorzat minden egyes darabja mintha előtérbe tolt volna legkellemetlenebb oldalát.

A néje szavai nem mondtak neki semmi újat, de élénkebb tették előtte Dorset Berta képét, a mosolygót, körül-hizelgettet, diadalmasat, a mely őt nevétség tárgyává tette kicsiny körük minden tagja előtt. A nevétség-esség érzése minden egyébnél erősebben kapta meg Lilyt: ismerte ő a czélogzó beszédmód minden fordulatát, a mely elérheti áldozatát a nélkül, hogy vért ontana. Az arca égett, ha erre gondolt. Fölkelt és megragadta a leveleket. Nem akarta őket többé megsemmisíteni: ezt a szándékát eltűntette az a gyorsan ható méreg, melyet Peniston asszony szavai tartalmaztak.

E helyett íróasztalához lépett s meggyújtva egy gyertyát, összekötözte és lepecsételte a csomagot, aztán felnyitotta a szekrényt, kihúzott belőle egy fiókot és beletette a leveleket. E közben bizonyos iróniával lobbant fel előtte az a gondolat, hogy Trenornak adósa azzal a pénzzel, a melyen vette őket.

X.

Az ősz egyhangúan vánszorgott tovább. Bart kisasszony kapott egy-két levélkét Trenor Judytól, szemrehányásokkal, hogy mért nem jön hozzájuk Bellomontba, de ő kitérően felelt, ürügyül használva fel kötelességét, hogy néjével kell maradnia. A valóságban hamar belefáradt a magányos életbe Peniston asszonnyal s napjai unalmát csupán újon szerzett pénzének költsége enyhítette meg.

Lily egész életében azt látta, hogy a pénz ép oly gyorsan folyik ki, mint a hogy befolyt és akárhogy elhatározta elméletben, hogy félre fogja tenni nyereségeinek egy részét, sajnos, nem volt meggyőző fogalma az ellenkező eljárás kockázatáról. Rendkívüli elégtétel volt neki, hogy legalább néhány hónapra érezhette, hogy független barátói kegyétől, hogy mutatkozhatik a világ előtt a nélkül, hogy félne kellene a megfigyelő szemektől, melyek föl-fedezhetik ruháján Trenor Judy elviselt pompájának nyomait. Az a tény, hogy a pénz pillanatnyilag megszabadítja minden kisebb kötelezettségétől, elfeledtette vele a még mindig fenmaradt nagyobb adósságokat és miután eddig még sohasem tudta, mi az, ily nagy összeggel pénzzel rendelkezni, élvezettel költötte el.

Az ily alkalmak egyikén történt, hogy a mint kilépett egy boltból, a hol egy óra hozs-zat fontolgatta egy nagyon választékos eleganciájú öltöző-szekrényke megvételét, belelűközött Farish kisasszonyba, a ki azzal a szerény szándékkal lépett be ugyanabba a boltba, hogy megigazíttatja az óráját. Lily szokatlanul érnyesnek érezte magát. Ép az imént határozta el, hogy elhalasztja az öltöző-szekrényke megvételét addigra, a mig meg nem kapja a szám-lát színházi öltözékéről és ettől az elhatározástól sokkal gazdagabbnak érezte magát, mint a mikor belépett a boltba. Az önelégültség e

hangulatában részvételjes érzülettel volt mások iránt, s most meglepte barátinője levért madora.

Farish kisasszony ép most jött egy jótékony egyesület választmányi üléséről. Az egyesület czélja volt kényelmes lakásokat szerezni, olvasó szobával és egyéb szerény szórakozásokkal, a hol a városi üzletekben alkalmazott nők ott-hont találjanak munkájuk után. Az első év pénzügyi eredménye oly sajnálatosan csekélynek mutatkozott, hogy Farish kisasszony, a ki meg volt győződve a dolog sürgősségéről, egészen elvesztette a bátorságát az érdeklődés csekély foka miatt. Lilyben nem igen voltak kifejlődve a mások sorsával való törődés érzései, s gyakran únta barátinője elbeszéléseit emberbaráti törekvéseiről, de gyorsan dramatizáló képzeletét most megragadta az az ellentét, a mely az ő helyzete és Gerty «eseteinek» helyzete között van. Azok is fiatal lányok, mint ő, van talán köztük csinos is, némelyikben meglehetően az ő finomabb érzékenységeinek nyomai is. Elgondolta: hogy ha neki is olyan életet kellene élni, mint ezeknek — olyan életet, melyben a siker ép oly visszatartónak látszik, mint a bukás — és ettől a gondolatától részvételjesen borzongott meg. Az öltöző-szekrényke ára még a zsebében volt s elővéve kis arany pénzárcaját, a mondott összeg jelentékeny részét beelcsúsztatta Farish kisasszony kezébe.

E tette oly elégtételt szerzett neki, a mely-nél különbet semmiféle moralista nem kívánhatott volna. Lily új érdeket talált magában, mint a kinek jótékony ösztönei vannak: soha arra nem gondolt eddig, hogy jót tegyen azzal a gazdagsággal, melynek birásába annyiszor bele-álmodta magát, de most látköre kitérte a pazar jótékonyosság gondolatával. Ezenföül ugyanazon helyes logikai folyamattal úgy érezte, hogy nagylelkűségének pillanatnyi fellobbanása igazolja minden eddigi pazarlását és mentsége minden ezután következőnek. Farish kisasszony meglepetése és hálálkodása fokozta ezt az érzést és Lily az önbecsülés érzésével vált meg tőle, melyet természetesen összetévesztett az altruizmus gyümölcseivel.

Ez időtájjban ezenkívül jól esett neki egy meghívás az Adirondackba, egy táborozásra. Egy évvel ezelőtt még kevésbé kézzel-félelelre talált volna ez a meghívás, mert a társaságot, bár Fisher asszony szervezte, egy homályos eredetű és fékezhetetlen társadalmi becságyal megvert hölgy hívta meg, a kinek ismeretsége elől Lily eddiggelé kitért. Most mind-azáltal jónak látta elfogadni Fisher asszony álláspontját, hogy nem az a fődolog, hogy ki adja a mulatságot, mindaddig, a mig a dolog jól van rendezve, és jól rendezni a dolgokat (megfelelő vezetés mellett) erős oldala volt Bry Wellington asszonynak. Ez a hölgy már föláladozott egy férjért és sok egyéb kisebb fontosságú dolgok abbéli elszántágának, hogy föl fog vörödni és karmába kaparintva Fisher Carryt, elég okos volt teljesen rábizni magát. Ennek megfelelően minden jól volt elintézve, mert Fisher asszony bőkezűségének nem volt határa, ha nem a saját pénzéről volt szó s a mint tanítványa előtt megjegyezte, a jó szakács a legjobb ajánlat a társaságba. Ha a társaság kissé vegyes volt is, Bryének legalább meg-volt az az elégtételük, hogy először szerepelhettek a lapok «társaság»-rovatában néhány ismert névvel együtt s az első helyen állott ezek között természetesen Bart kisasszony. A háznép ennek megfelelő hódolatot tanusított iránta, ő pedig olyan hangulatban volt, a mikor az ilyen figyelmesség elfogadhatók, bármi is a forrásuk. Bry asszony csodálata tükör volt, a melyben Lily önbizalma visszanyerte éles körvonalait. Nincs az a bogár, a mely oly vékony száakra függesztené fészket, mint azok, a melyek az emberi hiúság terhét tartják s a saját fontosságának tudata a jelentéktelenek között elég volt, hogy helyreállítsa Lily előtt erejének öntudatát. Ha ezek az emberek udvarolnak neki, ez annak a bizonyítéka, hogy ő még mindig szerepet játszik abban a világban, a melybe ők belekivánczolnak és neki bizony öröme telt benne, hogy elkárpáztathatja őket finomságával.

Egyébiránt lehet, hogy maga se vette észre, hogy jókedve sokkal inkább ered a kirándulás fizikai ingeréből, az éles levegőben tett erős

testmozgásból, a téli erdő hatásából testére. Megifjodva tért vissza a városba, maga is érezve, hogy frissebb a szín arcán, frissebb a rugalmasság izmaiban. A jövő bizonytalan ígéretekkel volt tele s minden rozskédvőt első-pörte hangulatának túlláradó pezsgése.

(Folytatás következik.)

A MÁRIA TERÉZIA-LOVAGREND.

— 1757 június 22. — 1907 június 22. —

A Mária Terézia-lovagrend, melyet legvitézbb tisztjeinek jutalmazására alapított a nagy királynő épen százötven évvel ezelőtt: a hét-éves háború, a napoleoni harcok, az olasz és a porosz háborúk gyilkos tüzeiben élt és virágozott, de negyven év óta, a béke éveiben, feltartóztatlanul közeledik ahhoz a naphoz, midőn már csak mint intézmény áll fenn, de nem lesznek, mert nem lehetnek lovagjai. A boszniai hadjáratban utoljára kiosztott Mária Terézia-rendjelek is visszakerültek már a hadsereg múzeumába, és a rendnek csak egy lovagja van még az élők közt a közös hadsereg tisztjei közül: egy öreg tábornagynagy, ki negyvennyolc évvel ezelőtt, mint fiatal vezérkari százados, az olasz csatatéren. Solferinónál kapta meg a kis keresztet: báró *Fejérváry Géza*.

Ferencz József király, hosszú uralkodásának ez új jubileumához érve, merengő érzéssel nézheti azt a nagy temetőt, melynek *Mária Terézia katonai lovagrend* a neve. Gyermekkorában még kétszázán éltek a rend tagjai közül; midőn husz éves volt, 187-et ismerhetett közülök; mint 27 éves ifjú uralkodó nyolcvan-nyolc Mária Terézia-lovagot köszönhetett a schönbrunni kastélyban a rend megalapításának százéves ünnepén, s hosszú uralkodása alatt ő maga is 158 tisztjével szaporíthatta a rendtagok számát. S most, mikor hatvan éve lesz, hogy, mint uralkodó, nagymestere lett a rendnek, már csak az utolsó Mária Terézia-lovaggal ülheti meg az újabb, csöndes jubileumot.

A Mária Terézia-lovagrend megalapítását közönségesen 1757 június 18-ikától, a kolini győzelmes ütközet napjától számítják. Ez a rend hivatalos ünnepnapja. A történelmi valóság azonban az, hogy Mária Terézia már jóval előbb elhatározta a katonai rend megalapítását. De a szándék csak 1757 június 22-én, a nyolc nappal a kolini ütközet után ölt testet. Ezen a napon írja *Dawn* tábornagynak, a kolini győztesnek: «Katonáim iránt érzett hajlandóságom és jóindulatom már néhány év óta foglalkoztat azzal a gondolattal, hogy új katonai rendet alapítsak és biztos alapot teremtsék, a melyből megszerezhessem a rend tagjainak szánt nyugdíjakat, hogy ily módon egyrészt nyilvános kitüntetéssel különböztethessem meg tisztjeim kiváló szolgálatait, másrészt pedig jobb módhoz és fizetésük pótlásához juttathassam őket. Szándékom valóra váltását mindegyik hátráltatta a kellő alkalom hiánya. De mivel most már megszerzte ezt is az általad és a vezérleted alatt álló hadsereg által kivívott jó győzelem, örömmel ajánlom neked a késő utódok nevében azt a megíztelést, hogy a rend az említett győzelemnek köszöni létét; nem halogatom továbbra szándékom megvalósítását s katonáim előtt ezzel újabb bizonyosságát szolgálhatom kegyelmeknek és hálaltelt jóindulatomnak.»

S a levél így végződik:

«A rendbe való felvételt próbáját te megálltad immár az egész hadsereg szemeláttára, tehát a rend első nagykeresztje te vagy.»

Ugyanekkor nevezte ki a királynő a második nagykeresztet vitézt is: Lotharingiai Károly herceget, ki előde volt Daunnak a hadvezérlésben. De közben kedvezőtlenre fordult a háború ez éve és csak a következő év március hatodikán tarthaták meg a rend első ünnepét, melyen negyre emelkedett a nagykeresztetek száma két magyar hadvezér: *Hadik* András és *Nádasdy* Ferencz gróf kitüntetésével. Hadik András híres huszárbavurjáért: Berlin város megszerzéséért s *Nádasdy* Ferencz is a hét-éves háborúban szerzett érdemeiért kapta a nagykeresztet. Ugyanekkor avattak fel tizen-négy kiskeresztet vitézt is, köztük a kolini ütközet döntő fontosságú szuronnyoromának vezetéséért *Esterházy* Miklós gróf altábornagy

főkamarásmestert, a magyar testőrség kapitányát. Sopron vármegye főispánját is. Április 25-ikén történt meg az első ünnepélyes felavatás és ugyanakkor választotta meg a rend első káptalanját, mely hivatva volt intézni a legközelebbi felvételeket. A rend alapszabályai mindamellett csak 1758 decemberében készültek el, a 2.255.000 forintot tevő alapítványi tőkét pedig 1763-ban helyezték el a Wiener Banknál, azzal a rendeltetéssel, hogy évi ötös kamattal gyümölcsözőtessék és a költségvetési maradványokkal addig gyarapíttassék, mig meg nem hozza a rend dotálására szükséges 150.000 forint évi kamatjáraadékat.»

A rendtagok nyugdíját az első alapszabályok a következőképen állapították meg: 20 nagykeresztos vitéznek évi 1500—1500 forintot, 100 lovagnak évi 600 és 400 forintot. 1765-ben József főherceg, a későbbi II. József császár javaslatára a nagy- és lovagkeresztetek osztálya közt megalapították még a parancsnoki keresztetek osztályát is, s minthogy közben olcsóbb lett a kamat s a rend jövedelme megfogyatkozott, 1794-ben megszorították a rendtagok nyugdíjazását, 1810-ben pedig, az alapszabály módosításával, a nyugdíjazható rendtagok számát nyolc nagykeresztos vitézben évi 1500, 16 parancsnokban évi 800, és 100 lovagban évi 600 és 400 forint, összesen 124.800 forint évi járulékkal állapították meg. Másodízben Ferencz József király egészítette ki az alapszabályokat, 1878-ban, a nyugdíj-igények felemelésével. A rendben azóta a következő nyugdíjas helyek várnak betöltésre: hat nagykeresztos 3000—3000, 16 parancsnok 1500—1500, 100 lovag 800—800 és 50 lovag 600—600 forint, összesen 152.000 forint nyugdíjjal. A most uralkodó király vette be a szabályokba azt a rendelkezést is, hogy a Mária Terézia-lovagok teljesen árván maradt gyermekei tizennyolc éves korukig húzassák azt a nyugdíjat, mely egyébként csak az anyjuknak járt volna. Végezetül a harmadik módosítás az alapszabályokon néhai Rudolf trónörökös javaslatára 1886-ban történt. E módosítás szerint a rend-jelvényeket a rendtagok halála után most már nem további használat végett szolgáltatják vissza, hanem a hadsereg múzeumában való elhelyezés végett.

De nem változott meg a lefolyt százötven év alatt a rend alapszabályainak az a legfontosabb rendelkezése, mely mig egyrészt minden időkre a mindenkor uralkodót teszi meg a rend nagymesterének, a rendtagok felvételéről így határoz:

«Kimondjuk megváltoztathatatlannal alapelve gyanánt, hogy senkit se lehet felvenni a rendbe, bárki legyen is, pusztán előkelő születéséért, hosszas szolgálataért, az ellenségétől kapott sebeit, vagy régebben szerzett érdemeiért, s még sokkal kevésbé pusztá kegyelemből és mások pártfogásáért, hanem a rend tagjai közé egyes-egyedül csak azok vétessek fel, kik nemcsak hogy teljes mértékben, becsülettel és fölük telhetően eleget tettek kötelességüknek, hanem ezenkívül kitűntek valamely különösen vitézi cselekedetükkel, vagy pedig okos és hadi szolgálataik javára való tanácsot adtak, de azonkívül a tanácsok végrehajtását saját kiváló vitézségükkel elő is mozdították. E szabálytól soha se történjék eltérés, sem pedig magyarázattal kivétel ne alkottassék s el vagyunk reá határozva, hogy e tekintetben megkötjük a saját kezünket is.»

Mária Terézia e rendelkezésével voltaképen azt a czélt tűzi ki, mely törekvése a legújabb idők stratégiájának is: iniciatívára és önállóságra buzdítani a seregek alsóbb rangú tisztjeit is.

Említettük, hogy a Mária Terézia-rend első négy nagykeresztos vitéze közt kettő: *Hadik* és *Nádasdy* magyar volt. A rend ama nyolczadfél száz lovagja közt (mert körülbelül másfélszázát királyi joggal a nagymester a külföldi seregek érdemes katonáiból szemelt ki a kitüntetésre) kik a harcstéren, az alapszabályi sarkalatos rendelkezéseinek megfelelően nyerték el katonának ezt a legnagyobb jutalmát, van még több, mint másfélszáz magyar vitéz. Csak a negyvennyolczas idők Mária Terézia-lovagjai közt nem találunk magyar nevet. Ellenben találunk három osztrák és egy orosz nagykeresztet (Haynau, Jellasics, Puchner, Paskievics), egy orosz parancsnokot (Liders), huszonkét osztrák és há-

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKÉRE EMELT ÓRÓK IMÁDÁS TEMPLOMA AZ ÜLLŐI-ÚTON.

rom orosz lovagot, végül Knicsanin szerb tábornokot. Benedek tábornagynagy 1848-iki lovagkeresztjét nem a magyar csatatereken, hanem Olasz földön, San-Martinónál kapta.

A múlt század második felében az olasz és több a porosz háborúban is elég sűrűn hullott a Mária Terézia-rend. E háborús évek egyikén, 1859-ben Solferinónál érdemelte ki a rend lovagkeresztjét komlóskeresztosi Fejérváry Géza tőrszaki százados, a Rainer-gyalogosok élén. Ő a rend kanczellárja is tíz év óta. Edelsheim-Gyulai Lipót báró, ki Magentánál és *Becsey* István őrnagy, ki Voltánál kapta meg e kitüntetését, régóta nincsenek már az élők közt. Elhaltak a rangban legifjabb Mária Terézia lovakok: *Filippovics* tábornagynagy, *Szapáry* László gróf, *Vecsey* József báró altábornagynagy, *Pütel* báró ezredes és *Ivanovics* Iván báró altábornagy is. Ők a boszniai hadjáratban kapták kitüntetésüket.

És Bosznia volt az utolsó alkalom, midőn még osztották a Mária Terézia-rendet. A kik ragaszkodnak a béke áldásaihoz, remélik, hogy nem is osztják egyhamar a barezi dicsőség e jelvényeit.

«ŐSZI VIHAR.»

— Gróf Vojnovics Iván drámája. —

Gróf Vojnovics Iván horvát írónak a Nemzeti Színházban színe került négy felvonásos drámája számos jelét adja annak a szeretetnek, a melylyel a szerző népe iránt viseltetik. Szeretettel festi a dalmát tengerpart lakóinak élet-

módját, szokásait, a tengerrel való küzdelmeit és nyomorát. Még meséjétől is szívesen tér el, csakhogy népe életét festői képekben bemutassa, — s ismételtelen érezhető meghatótsága, különösen midőn a kivándorlóknak az amerikai bányákban való pusztulását, vagy az otthon maradt nők és gyermekek inségét ecseteli. Ezekben a festői részletekben, — noha az előadást vonatottá teszik — leginkább mutatkozik gróf Vojnovics Iván írói hivatottsága s ezek a részletek — fájdalom — nálunk is rokon hurokat rezgetnek meg. Ha csak ezeket vennők figyelembe, a művet a *kivándorlás ellen* írott hazafias irányzatú drámának nevezhetnők, — csak sajnálatos, hogy a népe sorsát igazán szívén viselő szerző a mű meséjében épen ellenkező megoldáshoz jut. Mig ugyanis a *festői* részekben népet a kivándorlástól el akarja riasztani, addig a *mesé* megoldásában maga mutatja be, hogy egy tisztos, szorgalmas, nemes lelkű ifjú párnak csak Amerika földjén nyílik tér boldogságra és jólétre. Egyébként is a tulajdonképeni dráma ép úgy lejátszódhatnék bármily vidéken, a hol kivándorlás és kivándorlási nyomor nines is. Az anyai szív önfeláldozó szeretetének problémája — mely pedig a dráma lényege — nines kapcsolatban a kivándorlás ügyével és csak akadályozza a lelki problémát, hogy a szerző a kivándorlás társadalmi problémájával bonyolítja.

Vojnovics azt kívánja bemutatni, hogy mit tehet az anyai szeretet, milyen indulatokra képes kifejtetni az anyai szív egyetlen, imádtott fia érdekében. Ezért az anya, — a tengerparti faluban éldegelő *Jelena* — a mű tulajdonképeni főalakja. E nőt ifjú korában elcsábította a lelketlen *Nikó*, s a benne vakon bízó nőt elhagyva,

Daubigny: Villet város környéke.

Raffaelli: Tájékép.

Courbet: Női arczkép.

világá ment. Évtizedek multán azater a csábító, mint milliomos s most saját fiának szerelmét, a szép Anicát akarja nőül venni. Apa és törvénytelen fiú mint vetélytársak állanak tehát egymással szemben s e ponton mutatja ne az író az anyai szív szenvedélyeit.

Az egykor bukott leány, most eszményies lelkű anya ugyanis rá akarja venni csábítóját, hogy törvényesítse fiát. De hiába. Utóbb arra akarja bírni, hogy ne álljon fia szerelmének útjában. Erre sem hajlandó a lelketlen apa. Ám nemcsak az apával, hanem fiával is kemény harcra van az anyának. Az ifjú ugyanis háborgó indulatában meg akarja gyilkolni vetélytársát, a kiról nem is sejtí, hogy apja. Ezt megakadályozza az anya s nehogy fia apagyilkosság bűnébe essék, meggyónja neki ifjúkori halálát. Majd lehetővé teszi fiának s fia szerelmének, hogy együtt szökjenek Amerikába s maga mond le az imádott fiával való együttutazásról, csakhogy utijegyét a szökevény leánynak adhassa. Végül pedig ugyanez az önzetlen és nagylelkű anya, a ki elébb megakadályozza a gonosz apa meggyilkolását, maga öli azt meg, nehogy a szökevényeket üldözze.

Íme ez a dráma magja. Asszony, a ki csupa szeretetből gyilkol. S meggyilkolja azt, a kit elébb nem engedett meggyilkoltni. Asszony, a ki saját testével védte meg gonosz csábító-

Courbet: Erdő télen.

A NEMZETI SZALON NYÁRI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

ját, — de menten megöli, mihelyt fia boldogsága kívánja. Asszony, a ki türelmes, lemondó és vallásos, de fia üdvéért vérengzővé válik. Asszony, ki boldogan hal meg, mihelyt fiát boldognak tudja. Világos hogy az egész drámát az anyai szív, még pedig a bukott nő anyai szívének dicsőítésére írta a szerző. S e célzat ellen nem is lenne kifogásunk, ha a szerző ezt végig következetesen és világosan dolgozta volna ki. Ámde sok mindenfélét kevert ebbe. Így az egész első felvonásban még e motívum fonala meg sem indul s csupa környezet-festés foglalja el a cselekmény helyét. A második felvonásban az a látszat támad, mintha nem fia törvényesítése, hanem a maga becsületének helyreállítása lenne a célja. Mert fiáról alig beszél az apa előtt, fia szerelméről még épen hallgat. A harmadik felvonásban az anyai szeretet motívumát háttérbe látszik szorítani egy másik motívum, t. i. minő lelki háborgáson megy át egy ifjú, a ki törvénytelen származásának tudomására jut. Csak a mű végén, a negyedik felvonásban bontakozik ki világosan az anyai szeretet.

De így is nagy színpadi hatása volt a műnek,

főleg azért, mert Jászai Marinak fényes alkalmat adott művészetének érvényesítésére. Jászai éveken át művészeté teljében háttérbe szorult, a mi nemcsak a színház különböző vezetési rendszereinek, hanem azoknak az újabb színpadi divatoknak is tulajdonítható, melyek csak könnyed és felszínes szerepekre nyújtottak teret. Az «Őszi vihar» sikere megmutatta, hogy mit veszített művészetünk éveken át s mennyi hatalmas erő veszett kárba s szenvedett tétlenségben sivar esztendők során. De egyúttal öröndetes volt látni, hogy Jászai ereje csöppet sem apadt, sőt bizonyos tekintetben nőtt. Megrázó erő nyilatkozott a fiával való dulakodás jelenetében, — de hát ilyenekben már az előtt is láttuk és csodáltuk Jászait. A miben új és minden előző alakításánál nagyobb volt, az a fiú szökése s az apa meggyilkolása utáni jelenet, a melyben az anyai szív boldog dicsőülése, csöndes tébolyba átmenő gyönyöre valóban páratlan színpadi alkotás volt. Jászai mellett a fiú szerepében Beregi tűnt ki. A lelkében jó, de parlagi, nyers és zabolátlan, szinte felvad dalmát ifjút kiténően ábrázolja. A mű színrehozatala körül különösen Solymosi Elek fáradt sokat s ezért dicséret illeti.

Palágyi Lajos.

A DÜLŐ KÉMÉNY.

A TÁMASZTÉK MEGGYÚJTÁSA.

AZ ALÁTÁMASZTOTT RÉSZT LEÖNTIK PETRÓLEUMMAL.

A KÉMÉNY ROMJAI.

AZ ÁLLAMVASUTAK NYUGATI FŐMŰHELYE RÉGI KÉMÉNYÉNEK LEDÖNTÉSE.

KÉMÉNY-DÖNTÉS.

A Podmaniczky-utca táján serényen folyik a munka. Rombolnak. A csákány hegye ölnyi vastagságú falakban vágkál, hogy elpusztítsa a régi Pestnek egy nevezetes emlékét: a legelső magyar vasút műhelyét.

Mi már csak úgy ismerjük az épületeknek ezt a hosszú, hatalmas sorát, mint a mely örökös panaszra, kérvényezésre szolgáltatott okot. Az utca lakói és házi gazdái csodálatos egyértékben végig kilincseltek az összes fórumokat és mindenütt azt kérték, hogy szabadítsák meg őket ettől a füstfészektől, a mely megrontja a tüdejüket, sőt ártalmas — a padláson száradó fehérműjökre is.

Kérésüket teljesítették. A füstös munka már évekkal ezelőtt kiköltözött a műhelyből, most pedig lehordják az árván maradt falakat is. Elpusztul a régi Pestnek ez a legelső monumentális épület-csoportja, a mely az ipari munka kezdő lépéseire emlékeztette az új nemzedéket.

Bontás közben a napokban érdekes látványt nyújtott a régi műhely. A kéményre került a sor, a melynek füstje annyit sokat bántotta a környék népét. Bajos lett volna, meg veszedelmes is, ha téglánként szedik le, tehát más módhoz folyamodtak. Úgy tervezték a vállalkozók, hogy ledöntik egy testben, akár az erdő fáját és ezt a tervüket végre is hajtották.

A kémény egyik oldalfalából legalul kiszedték a téglákat és ezeket szép sorjában fageren-

dákkal és apróbb-nagyobb keményfatuskókkal pótolták. Ilyenformán embernagyságú nyílászárúkat, a mely nyílásban téglá helyett fadarabok támasztották alá az égnek meredő kéményt.

Mikor ezzel a munkával elkészültek, akkor neki fogtak — a telefonálásnak. Dicséretes buzgalommal értesítettek mindenkit, a ki csak érdeklődhetik az ilyen látványosság iránt, újságot, mérnöki hivatalokat, hogy másnap délután 3—4 óra között ledől a régi nyugati műhely 35 méter magas kéménye.

A kütözött időre a nézőközönség el is lepte a kémény környékét. Tisztes távolban széles embergyűrű állotta körül a kürtöt és leste-várta — a szó szoros értelmében nagy eseményt.

Néhány perccel három óra után egy munkás-ember leönti petróleummal a fával bélelt nyílást az előtte felállított máglyával együtt és rögtön utána meg is gyújtja a farakát. Vigan pattog a tűz és a kémény tetején bodros füst jelenik meg, mintha bizony új életre ébredt volna a rég abbaahagyott munka.

Jó ideig nem változik semmi. Alul recsegve, szikrát hányva ég a hevenyészett farakás, a füstöt pedig elhúzza, magába szívja a kémény, hogy legfölül, a koronáján világga bocsassa.

Egy félóra feszült várakozás telik el. Egyszerre recsegés, ropogás hallik. Az egyik fagerenda átégett. A kémény, mintha azt nézné, hogy ugyan mi történhetett, oda hajlik arra az oldalra, a hol elvesztette a támaszát. A következő pillanatban megroppan a teste. Mintha elállna a lélegzete: a füstje megakad. Lassan, méltóságteljesen hajlik, már egész ferdén áll... Most derékban is kettétörök és egyre növekvő sebességgel lezuhan a földre.

Hatalmas robaj és óriási porfelhő jelzi, hogy a kémény-döntés megtörtént.

Mire elszökik a por, darabokban, téglákra osztva hever a magas kürtöt, a melynek a helyét már nem mutatja más, csak egy csonka, alig két méter magasságú törzs...

A látványosságnak vége, a nézők eloszlanak, a kíváncsi munkások pedig visszatérnek csákányukhoz, hogy tovább bontsák, rombolják a maradék-falakat.

Néhány nap múlva csendes lesz ismét a Podmaniczky-utca vidéke, a főváros pedig megszabadul egy érdekes műhelytől, a mely a maga idejében értékes, becseült munkát végzett. Már ezért is megérdemelt, hogy az új fővárosi muzeumban egy kis helyet szorítsanak legalább a fényképeinek és talán egykét írt megemlékezésnek a történetéről, mert hiszen negyvennyolcezer ágyúkat fúrtak a gépein és ugyanakkor — azt beszéli a munkásnép — Kossuth Lajos is megfordult a falai között.

Péter Jenő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Négy fal között. Két-három év óta egy tüzes fiatal csapat rohant bele irodalmi életünkbe, ön tudatosan ellentétbe állva az eddigi irányokkal, új stílus, új formák és új gondolatok jelszavát írva zászlajára. Kis csoport, de mert nagy zajjal, zárt sorokban lépett fel, nagy mozgalmat támasztott: az egészen fiatalok lelkesedve siettek zászlaja alá, az öregebbek vagy gyanakvó tartózkodással, vagy még gyakraabban nyílt ellenszenvvel néztek rájuk. Czéljukat azonban elértek: sikerült magukat észrevétniük, a mi nem kis dolog nálunk, a hol sokszor a legkomolyabb jelenségek mellett is teljes közönyt halad el nemcsak a közönség, hanem az irodalom is. A figyelmet meg is érdemlik, mert ha ma még sokszor kissé zöld, vadóc ize van is annak, a mit csinálnak, lehetetlen el nem ismerni, hogy van közöttük néhány kiváló tehetség, hogy magas színvonalra törekcsenek, van kultúrájuk s egyikük-másikuk máris jelentékeny új szépségeit hozta felszínre a magyar költői nyelvnek. A harcoss csapat egyik tagja, szereplésre a legfiatalabbak egyike, Kosztolányi Dezso most kiadta verseit egy kötetben. A mi ezekben a versekben első pillanatra feltűnik, az szerzőjüknek nem közönséges irodalmi műveltsége, a mely nemcsak abban mutatkozik, hogy észre lehet munkáin veani különböző költők, különösen Leonate de Lisie; Carducci és itt-ott talán Wilde hatását is, hanem még inkább gondolatainak széles körében és felfogásának előkelő színvonalában. Még a hol észrevehető is rajta az idegen hatás, ott is mindig keresztül eszlan a saját egyénisége. Semmitmondó verse alig van, egyike a legértelmesebb embereknék a legújabb költők között. Hogy gyakran csak beleolvassunk a gondolatot egyik-másik versébe, tulajdonképen azonban nincsen benne tel-

jesen kifejezve, vagy is hogy a szava nem mindig bírja el a gondolatok terhét? De hiszen a költő még fiatal, még beláthatatlan fejlődés áll előtte. Mindenestre mostani versei szép és tágas távlatot nyitnak jövőjére nézve, ha — a mint reméljük — nem jut annyi más magyar talentum sorsára, a kik biztató kezdet után hamar kimerültek, a fejlődés csiráit megölte bennük a viszonyok kedvezőtlenlése, a saját ellenálló erejük elégtelensége. Ha a versekből következtetni lehet, biznunk kell benne, mert a versek kemény, energikus természetze vallanak, a mely fél munkával nem éri be. Ilyen fiatal embernél meglepő, hogy versei sokkal inkább reflexió szüleménye, de elég élénk az érzékenysége s elég tüzes a képzelete arra, hogy reflexióit behintse a költészet virágaival. Társainak közös hibája, hogy a banalitástól feltűnnek sokszor nagyzó bombaszövevédek s homályosak ott, a hol a tárgy épen nem kívánja meg a homályt, — megvan nála is, ő sem forrta ki még teljesen magát, még nem tanulta meg az egyszerűség nemes művészetét. De mit tesz az, hogy a versek olvasása közben gyakran folkél az olvasóban a bíráló szózat? A fődolog mégis csak az marad, hogy igazi és értékes tehetséggel ismerkedünk meg, a kinek munkáit jó lesz figyelemmel kísérni, mert még sok élvezetet várhatunk tőlük.

Tegnapri versek. Egy nagyon rokonszenves tehetségű fiatal költő, Szegedy Miklós versfuzete viseli ezt a címet. Nincsenek benne világrendítő nagy dolgok, egy csöndes, merengő természetű, ideálista lendületű lélek őszinte nyilatkozásai csupán. Persze, főtárgya a szerelem, — hisz még fiatal az ember, — de nem valami izzó, emésztő szenvedély, hanem egy értelmes ifjú szív álmodozása nem annyira a szeretett leányról, mint a szerelemről magáról. Ebben a tavaszi hangulatban nem alakulnak éles körvonalakká sem a leány, sem a leányt éneklő poéta arcvonásai, csak apró, meleg, szines dalok lebennnek fel előttünk, van köztük semmit mondó, de van olyan is, a mely egy percze megállítja figyelmünket. Van azonban majd valamennyin valami kedves vonás: az őszinteség, a mely elhítheti velünk, hogy nem merő poétai affektációval van dolgunk, hanem ha nem is mély, de igazi érzéssel. Vannak aztlan kissé mélyebb járatú versei, melyekben vallomásokot tesz léleknek a világhoz, az élethez és önmagához való viszonyáról. Új úton itt se jár — az egyéniség elhatározó ereje vagy nines meg benne, vagy még szunnyad, — gondolatai azonban, melyeket érdekes meghallgatni, vannak s át tudja őket melegíteni szívében. Az egész kis kötetke, a nélkül, hogy nagyon mély nyomokat hagyna lelkünkben, kedvező benyomást tesz és szép kilátásokat nyújt a fiatal költő fejlődésére.

A semlegesség elmélete. Az összes jogi tudományok között nálunk a legkevesebben foglalkoznak a nemzetközi joggal, a mi szinten egyik sajnos következménye annak, hogy a magyar közéletben a belpolitika határán túlmenő kérdések komoly tárgyalására alkalom és kellő tájékozottság hiányában csak a legtrikább esetben van példa. Ritkaság számba megy az olyan magyar tudományos munka, a mely nemzetközi jogi kérdéssel foglalkozik, mint dr. Ferenczy Árpádnak most megjelent tanulmánya, mely a jogtudomány ez ágának egyik legérdekesebb problémáját, a semlegesség kérdését fejtegeti. A semlegesség fogalmából indulva ki, foglalkozik a semlegesség fajaival, a háború esetén semlegességüket megőrző államok jogaival és kötelességeivel stb. A sokszor igen bonyolult kérdéseket a kiterjedt irodalom alapos ismeretével s gondos kritikával tárgyalja s tudományos módszerrel igyekszik a főbb elveket tisztázni és megvilágítani.

Költők világa. Baboss László ily czímen öt kötetre terjedő világirodalmi anthologia kiadását kezdte meg, melynek most jelenik meg második ismert spanyol Leon műveiből ad részleteket; a válogatásban erősen megköti a kezét az, hogy csak azokból a darabokból válogathat, a melyek már le vannak magyarrá fordítva. Ennél azonban nagyobb baj az, hogy az egyes mutatványok elé és mögé tüzdelt hosszas, a több mint másfél száz lapnyi kötet nagyobb részét tevő irodalomtörténeti és esztetikai fejtegetések nem állnak színvonalon; csak a szeretet és lelkesedés érzik meg rajtuk, a hivatottság sokkal kevésbé; elmond sok helyesét és jót is, de ezt is lapos és pongyola stílusban mondja. Mindjárt az első lapok egyikén felöltik az a naiv felosztás, a melylyel a világirodalom nagy költőit kétféle csoportosítja: klasszikusokra, a kiket a Parnasszus költőinek és lángelmeinek, s a koszorús költőkre, a kiket a Helikon koszorúsainak és érmeleirőinek nevez. Ez nemcsak dagályos, hanem értelmetlen is s nem bírjuk fölnéni észszel, mért kerül a parnasszusi klasszikusok nyilván előkelőbb kategóriájába Wolfram von Eschenbach vagy Hafiz ha Racine, Shelley, Heine vagy a régiek közül Vergilius és Horatius a kevésbé előkelő helikoni koszorúsok között kénytelen megvonulni. Olyan állítások pedig, hogy «Milton, a vak, a megváltás isteni

nagy művét, vele a bibliát alkotta szebbé s megfoghatóbbá s felemelte a méltatlant Istenehez», — elhallgattatnak minden kritikát. Ilyen körülmények között mostani versei szép és tágas távlatot nyitnak csak hogy megtagadják a költő dicsőségét, de a nevet sem tartották szükségesnek jól leírni. A szövegben sajtóhibából Beudlér-nek van szöveve, a hibajavítások közt aztán így van kijavítva: Beudlér. Nem vonjuk kétségbe az anthologia összeállítójának jóakarátát, de az effélek élenken bizonyítják, hogy a jóakarát nem sokat ér, ha nines meg vele együtt a kellő hivatottság.

A determinizmusról, az etikának erről a sarkalatos kérdéséről magvas kis filozofiai tanulmányt adott ki dr. Bárány Gerő. Világos okfejtéssel, beható ismeretekre valló módon határozza meg álláspontját a kérdésben; determinista elvet vall, a mely szerint minden, a mi történik, szükségképen történik; szükségképen cselekszünk akkor is, a mikor bűnt követünk el és szükségképen cselekszünk akkor is, ha az erényt valósitjuk meg. Érdekes azután, a hogy ez álláspontja és az erkölcsi felelőség közti távolságot áthidalja s a hogy eljut zárótételéhez: a világnak és minden dolgoknak czélja és rendeltetése az erkölcsiség megvalósítása.

Uj könyvek. Négy fal között. Versek írta Kosztolányi Dezso. Budapest, Pallas részvénytársaság. Tegnapri versek; írta Szegedy Miklós. Mára-morssziget.

A semlegesség elmélete. Nemzetközi jogi tanulmány, írta dr. Ferenczy Árpád, Budapest, Franklin-Társulat.

Költők világa. Világirodalmi anthologia. II. kötet. Írta és szerkesztette Baboss László. Sopron; ára füve 2 korona, kötve 3 korona.

A determinizmusról. Írta dr. Bárány Gerő. Budapest, Franklin-társulat bizománya.

EGYVELEG.

* Az olasz állam évi költségvetésében vagyon-talan leányok kiházasítására 12 millió korona van felvéve, melyet tényleg vagyon-talan tisztességes leányok közt osztanak szét.

Rheumában (esúzbán) szenvedőknek nem csodaszere van szükségük, hanem kipróbált gyógyszerre. Ily kintőn ő bevált gyógyszer az erősitett Capsin-Kenőcs rheuma (esúz), stb. ellen. Készítő: Szenthe Lajos gyógyszerész, Budapest, Damjanich-utca 2. sz.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: BALLAGI GÉZA sárospataki nyug. jogakadémiai tanár, volt orsz. képviselő 56 éves korában Sárospatakon. Holttestét Budapestre szállították s itt temették el június 19-én nagy részvét mellett. Arezkéjét és életrajzát lapunk jövő heti számában közöljük. — LÉCZALVI GYÁRFÁS KÁROLY főszozgabiró 65 éves korában Hosszhaszón. — SZENDEY RICHÁRD a Dunagőzhajózási-társaság nyug. főfelügyelője, életének 70-ik évében Váczon. — TÓTH LAJOS tanár, zeneszerző harminczhat éves korában Sümegen. — PRISNER MIKSA, a «Politiches Volksblatt» segédszerkesztője 33 éves korában Budapestben. — PUSZTAFERENCZSÁLLÁSI HUSZKA ÖDÖN, nyug. ítélőtáblai bíró 64 éves korában Szegeden. Huszka Jenő kultuszminiszteri titkárság edesatyját gyászolja az elhunytban. — ADLER KÁROLY kereskedelmi tanácsos 73 éves korában, Budapestben. — Ifj. SULKOVSKI JÓZSEF 27 éves korában Pusztafentőlörinczen. — EDDÉLYI GYULA m. kir. erdőmester, az ev. ref. egyház tiszteletli gondnoka 54 éves korában Körösmezőn. — FRITZ FERENCZ nyug. tanító Sámfalván (Vas megye) 70 éves korában, 46 évi tanítói működése után. — KRAMER ADOLF, a tudomány egyetemi nyomda nyug. gondnoka 71 éves korában Budapestben. — Tórróssy KÁLMÁN nyug. honvédszázados életének 53-ik évében Budapestben. — Lubóczy és cselfalvi PULSZEY Géza cs. és kir. kamarás, földbirtokos 65 éves korában Zsebefalván. Az eperjesi temetőben levő családi sírjából temették. — Bori és borteóli BORY KÁLMÁN nyug. miniszteri osztálytanácsos 62 éves korában Egerszóláton. — Tóth János Kisújszállás városának hosszu időn át volt főkapitánya, a Nagykunsági Takarékpénztár igazgatójának tagja, a református egyház presbitere, 73 éves korában Kisújszálláson. — SEIDLACZEK ISTVÁN dr. nyug. cs. és kir. főtörzsorvos 62 éves korában Budapestben. — VOTTEK LAJOS királyi főmérnök Aradon. — GÉFFEN IMRE 59 éves korában Budapestben.

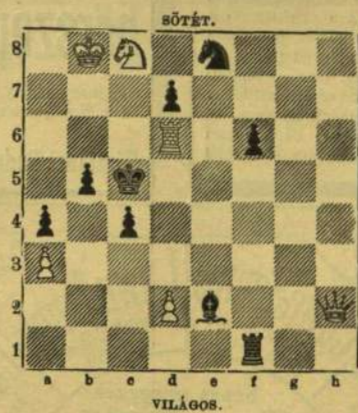
KHVEN-BELASZI JOHANNA grófnő, gróf Khuen Henrik neje, gróf Khuen-Héderváry Károly volt miniszterelnök sógornője negyvenhat éves korában a szlavoniai Nustárbán. — Dr. MIKLÓS ANTALNÉ szül. Láng Stefánia, Ujpesten. — Takácsi NAGY JENŐNÉ szül. Kampsis Mária, negyvenöt éves korában Garamkövesden. — HEIGEL LIPÓTNÉ szül. bélaifalvi Raduly Anna 39 éves korában Kolozsváron. — Zilahi Szócs Gézné dr.-né, szül. árközi Székely Vilma, 25 éves korában Székelyföldváron. —

Nemesvarbóki PLACHY PETRONELLA, 62 esztendőös korában Budapestben. — KODAY IGNÁCZNÉ szül. Lassu Teréz, 68 esztendőös korában, Tallóson. — GÁL SZÉCSY FERENCZNÉ szül. rakalupi Rakovszky Ilona, 35 éves korában Jarkovácson. — ÖZV. MAROVINYI LIPÓTNÉ szül. páni és futásfalvi Hamar Albertina, 73 éves korában Kispeszen.

A lemondás dalaiból. Közölni fogjuk, de egy kis türelemre kell kérnünk, mert roppantul el vagyunk halmozva közlendő versekkel.

SAKKJÁTÉK.

2642. számú feladvány. Dr. Gold Samutól, Newyork.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 21-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Nem a jökért van a törvény.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for Swiss watches: Vásároljon Svájci selymet! Kérjen 10 filléres levezélőpáron mintákat a mi tavaszi és nyári nymónságnakból...

Advertisement for Califig: CALIFIG FÜGGE-SZORP. Kiváló háziszzer. A «Califig» néven általánosan ismert californiai fügeszörp...

Advertisement for Rheuma, csúz, köszvény: KXSIA GYÖNGYÉ BEAUFORTS-CU PARIS. Minden hölgynek nélkülözhetetlen.

Advertisement for Salvator-forrás: A Bór- és Lithion-tartalmú. Kiváló háziszzer. Minden gyógyszerárban kapható.

Advertisement for RETHY BELA: RETHY BELA GYÖGYSZERÉSZ. Pemetefüczukorka. BÉKÉSCSABÁN. ÁRA 60 fillér.

Advertisement for aghnes: a Mohai ÁGNES-Forrás. Elsőrendű természetes szénsavas natron-tartalmú ásványvíz.

Advertisement for AGRÁRIA: kukoriczaszártepő gép. Ásványi szabadalom. Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyújtunk.

Advertisement for MARGIT: MARGIT GYÓGYFORRÁS. (Margittelep) Beregmege. gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.

Advertisement for Vesszőparipa-liliomtejszappan: BERGMANN és TÁRSA cégétől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyosága szerint most a jövőben is a leghatásosabb szappan marad az összes gyógyszerárban...

Advertisement for Margit Gyógyforrás: Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapestben és a forrás kezelőszékénél Munkácsán.

Advertisement for Rethy Bela: Adjon néhány szót a gyenge Maggy-féle levesbe.

Advertisement for Teljesen Renovalva: Nagy és modern stílus új hydro-electro-therapeutikai gyógyintézet. Hídegvíz-gyógykezelés, villamos fény- és kádfürők, inhalatorium, forró lég- és gőzszekevény, villanyos massage, napfürdő, győztor-nászat...

Advertisement for Rohitsch-Sauerbrunn: Stajerország. Vasut, posta és táviró. Prospektus ingyen az orsz. fűrdőszolgátságtól.

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

IV., Egyetem-utca 4. szám (Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrassy-út 21. sz.

kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

I. FERENC JÓZSEF

Magyarország királya.

Irta
DR. MÁRKI SÁNDOR
egyetemi tanár.

Pompás díszmunka. Több mint 100, a szöveg közé nyomott képpel és műmelléklettel.

Ara albumalaku pazar díszkötésben
20 korona.

WILDE OSZKÁR.
Dorian Gray
arc képe.
Regény.
Fordította Schöppin Aladár.
Ara 4 korona.

Egyetemes Irodalomtörténet

III. kötet.
Szerkesztette
HEINRICH GUSZTÁV.

Tartalmazza a kelták és germánok, a skandinávok, az angolok, a németalföldiek és a németek irodalmát.

Feldolgozták: Petz Gedeon, Erdélyi Károly, Voinovich Géza, Nagy Zsigmond, Heinrich Gusztáv.

Közel 700 oldalnyi vaskos kötet; 35 műmelléklettel és 148 szövegképpel.

Ara díszes félbőr-kötésben 20 K.
A teljes öt kötet ára félbőr-kötésben 100 K.

POLITIKAI SZÁMTAN

A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából írták:
BEIN KÁROLY, BOGYÓ SAMU és HAVAS MIKSA.

A Posti Hainai Első Takarékpénztár-Egyesület Fáy András alapítványának anyagi támogatásával.

KÉT KÖTET.

I. rész: A pénzügyi műveletek elmélete és gyakorlata.
II. rész: Az élet, — a rokkantsági és a nyugdíjbiztosítás elmélete és gyakorlata.

Ara 26 korona.

A SEMLEGESSÉG

ELMÉLETE.

Irta
DR. FERENCZY ÁRPÁD
egyetemi magántanár, ny. r. jogakadémiai tanár.

Ara 3 korona.

Ha őszül a haja

ne használjon más, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű, mely a haj erejét szinét adja vissza. Üvegeje 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 12063

A női szépség

nem annyira az arcvonások szépségétől, hanem sokkal inkább a test harmonikus arányaitól van függőlegye. Hogy asszonyok és leányok jól kifejezett, gömbölyded idomokra, továbbá telt és egyenes, mindenféle esonthatóktól ment vállakra tegyenek szert, úgy néhány hétig a J. Batié-féle Pílus orientalist (keleti lapdaesokot) kell használniok. Ezen lapdaesok sem a gyomor, sem általában az egészségre nem ártalmasak, hanem inkább a szervezet megerősödését mozdítják elő, a mint azt számos előismerő levél és orvosi nyilatkozat is tanúsítja. 12008

Az utasítással ellátott doboz megrendelésre 6 K 45 f. előzetes beküldése vagy 6 K 75 f. utánvételezése ellenében díjmentesen szállítja **Török J.** gyógyszer. Budapest, Király-utca 12.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatással az étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóvja a gyomorteléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható:
minden gyógyszerárban
valamint
ROZSNYAY MÁTYÁS
gyógyszertárban
ARAD, Szabadság-tér.

+ Soványság +

Szép és telt testidomokat keleti erőporok által, kiuntetve: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6-8 hét alatt 30 font súlygyarapodás, garantált ártalmatlan. Orvosiag ajánlja. Szigorúan lelkiszeres. Nem szédülés. Számos köszönetírás. Ara kartonomban használati utasítással, postai-ványval vagy utánvétellel, de portó nélkül 2 márka. Hygien. intézet.
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 57, Königgrätzerstrasse 78.
Budapestben kapható **Török József** gyógyszerárban Király-u. 12. 12210

UJ-VUKOVÁRI

arctisztító kenőcs
uj-vukovári
bőrszépítő szappan

A már 53 év óta dicsegetemlőleg ismert, s a 71012. sz. Bm. leírás követelményeinek teljesen megfelelő

szeplő, himlőhely, sümör, májfoltok, fahadékok, forrószáji pörseések, orrvörösségek és minden egyéb arcvirágzások ellen, valamint az mely az arckenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézet kölcsönöz.

Egy nagy tégely ára 1 kor. 60 fill., kisebb 1 kor. — Utánzásoktól óvakodjunk! Csak **Krajosovics** által **Vukováron** készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajosovics,** a készítő arcképe látható. 12263

Főraktár: Budapest, Király-u. 12. és Andrassy-út 26., **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerár.

Seffer Antal

Alapítva 1878. Telefon 15-59.

Képes árjegyzék kívánatra

Budapest, Karoly-utca, bérlés 12 (Központi városrész épület).

11952

Az ásványvizek királya a Borszéki gyógy-borvíz

A borszéki borvíz a légző- és emésztőszervek hurutos megbetegedéseitől pártatlan gyógyítószert. Nagy szénsav-tartalmánál fogva kedvezően befolyásolja az étvágyat és az emésztést. Mint hűsítő és üdítő ital a legelső minden vízek között. Járványok idején jó ivóvíz.

Saját főraktár: **WAHLKAMPF és GÖRÖG** cég-nél Budapest, V. ker., Nádor-utca 17. szám.

Borszék fürdő

Fürdő-idején június 15-től szeptember 15-ig. — Automobil közlekedés Dédtől. 12224

Fürdőorvos Dr. Ladányi József.

a PARÁDI ARSEN vízben

Mig eddig a régi hőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegkajok (neurasthenia, vitustánc), a sápkór, a női arzetot életelentető, attanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabbban 12137

olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsénos víznel (Roncigno Leuco) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicsei hatásait, háziában csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Egy postaládás (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarország összes postállomásaira 5 korona 80 fillért bérmentesen szállít a

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** Cs. és kir. udv. szál-ító, BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

ZENEMŰVEKET

ROZSNYAI KÁROLY

könyv- és zeneműkereskedésében
IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.
Bő zeneműárjegyzék könyvjegyzék **Ingyen.**

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

IV., Egyetem-utca 4. sz. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrassy-út 21. sz.

kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Az Országos Közegészségügyi Egyesület könyvkiadó vállalata.

Az Egészség Könyvtára

Szerkeszti GERLÓCZY ZSIGMOND dr.

I. könyv.
Az anyaság higiéniéje.
Irta ELISCHER GYULA dr.
Ara K 1.50

II. könyv.
A gyermek lelki világából.
Irta BABARCI SCHWARTZER OTTÓ dr.
Ara K 1.50

III. könyv.
A mérgezésekről.
Irta VÁMOSY ZOLTÁN dr.
Ara K 2.—

A tuberkulózis.
Irta SZEGEDY-MASZÁK ELEMÉR dr.
Ara K 1.—

A szünidőre!

Olcsó Ifjúsági Iratok.

Az ifjúság legkedveltebb íróinak műveit adjuk ki e gyűjteményben olcsó áron és csinos kiállításban.

E sorozat kiadásánál az az olv. vezérelt bennünket, hogy a jeles magyar és külföldi ifjúsági írók műveit hozzáférhetővé tegyük mindenki számára.

Tizenkét elsőrangú ifjúsági irattal indítjuk meg a sorozatot. Ismert írók művei ezek, melyekkel az ifjúságnak örömet akarunk szerezni. Belső érték, külső dísz, egyaránt ajánlják e köteteket.

Eddig megjelentek:

I. **Gaal Mózes, Marci.** Kötve K 2.80
II. **Tevél Mihály, Izenet a más-világból.** Kötve K 1.80
III. **Körösi H. Bözsike.** Kötve K 2.40
IV. **Mouton, Cougourdan Márius.** Kötve K 2.80
V. **Mantegazza-Kerekgyártó, A munka öröme és dicsősége.** Kötve K 2.80
VI. **Radó Antal, Ezeregy éjszaka regél.** Kötve K 2.80
VII—VIII. **Beecher-Stowe, Tamás bátya kunyhója.** Két kötet, Kötve K 4.—
IX. **Tóth Sándor, Szöcske kisasz-szony.** Kötve K 2.80
X. **Radó Antal, Robinson Crusoe.** Kötve K 2.80
XI. **Gaal Mózes, A kegyelemkenyér.** Kötve K 2.—
XII. **Gaal Mózes, Két diák levele-zése.** Kötve K 2.—
XIII. **Gaal Mózes, Komédiás Palkó.** Kötve K 2.—

A Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára.

Szerkeszti LÓCZY LAJOS.

Ázsia szívében.

Irta HEDIN SWEN.
Átdolgozta Dr. Thirring Gusztáv.
Két kötet.
Számos képpel és térképpel.
Díszkötésben K 14.—

Öt év Mandzsorszámban.

Irta GUBÁNYI KÁROLY.
Nyolczvannoloz képpel.
Díszkötésben K 8.—

Idegen Szavak Szótára

Minden ujságolvasónak nélkülözhetetlen!

Együttal a nálunk használatos idegennyelvű szólások és szállóigék magyarázata.

Szerkesztette RADÓ ANTAL.

Második javított kiadás.

Ara csinos kötésben K 4.—

A kik nyaralni és fürdőzni mennek

ne induljanak útra a nélkül, hogy ne nézték volna át a

Magyar Könyvtár

(Szerkeszti Radó Antal) és

Olcsó Könyvtár

(Szerkeszti Gyulai Pál)

teljesjegyzékét, melyből a legkiválóbb és legolcsóbb olvasmányokat válogathatják ki. E jegyzéket minden könyvtáros ingyen adja; szívesen megküldi ingyen és bérmentve a kiadó-cég is.

Pekár Gyula
Ferrara-Ravenna-Firenze.
Körképek.
14 melléklettel és szövegbe nyomott 86 képpel.
Ara díszkötésben 8 korona.

Dr. Darvai Móricz
Benvenuto Cellini.
17 szövegképpel és 18 műmelléklettel.
Ara díszkötésben 8 korona.

Malonyay Dezső
Munkácsy Mihály.
131 szövegképpel és 21 műmelléklettel.
Két kötet.
Ara a két díszkötésű kötetnek 16 korona.

Magyar Könyvtár

Szerkeszti RADÓ ANTAL.

Elsőrangú hazai és külföldi írók regényei, elbeszélések, versek, színművek, ismeretterjesztő művek sorozata.

Minden füzét külön is kapható.	1-492. szám.	Egy-egy szám ára 30 fillér.
--------------------------------	--------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:

482. **Prém József, Munkácsy Mihály.**
483. **Michel Provins, Jelenetek.** Ford. **Gábor Andor.**
484. **Lukianos, A görög sport.** Ford. **Jakobinyi Péter.**
485. **Szini Gyula, Trilbi és egyéb történetek.**
486. **Katona Lajos, Középkori Legendák és Páldák.**
487. **Guy de Maupassant, Az ékszerék.** Ford. **Tóth B.**
488-489. **Wilde Oszkár, Bunbury (The importance of being Earnest).** Köznapi komédia három felvonásban. Fordította **Mikes Lajos.**
490. **Turgenyev Iván, Pjetuskov.** Ford. **Ambrozovics Dezső.**
491. **Marcus Tullius Cicero beszéde.** Fordította **Szidarovszky János.**
492. **Somossi István, A bélyeggyűjtés kézikönyve.**

Olcsó Könyvtár

Szerkeszti GYULAI PÁL

Hazai és külföldi írók regényei és elbeszélései; versek, színművek és ismeretterjesztő művek.

Minden füzét külön is kapható.	1-1473. szám.	Egy-egy szám ára 20 fillér.
--------------------------------	---------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:

1446-1449. **Machiavelli Miklós, A fejedelem.** Olaszból fordította **Orbán Dezső.**
1450. **A magyar szabadságharcz német dalnoka.** Szemelvények **Hartmann Móricz** költeményeiből. Fordította **Kozma Andor.**
1451. **Gyulai Pál, Emlékezés Deák Ferenczre.**
1452-1453. **Istváni Pál, Volter és Grizeldia.** Bevezette és magyarázó jegyzetekkel kísérte **Venda Ernő.**
1454-1456. **Ihering Rudolf, Küzdelem a jogért.** Ford. **dr. Szilassy Cézár.**
1457-1463. **Mac Donagh Mihály.** Az angol parlament szokásai, furcsaságai és humora. Ford. **Huszár I.**
1464-1473. **Pogazzaro Antal, A szent, Ford, Vetési József.**

Vértess-féle Sósorszesz Minden háznál szükséges.

12003

1900. párisi világiállításon Grand Prix. Kwizda-fluid.

Kigyójel (Touristafluid.) 11744b

Aromatikus hedőzölésre az idegek és izmok erősítésére.

1 üveg ára 2 korona. 1/2 üveg ára 1 kor. 20 fl.

Erősítés és erőmegújítás céljából eredményteljesen használják az összes turisták, kerekpárosok és lovaglók nagyobb túrák után. Kwizda-Fluid valódi csak a mellette álló védjeggyel. Kapható minden gyógyszerárban. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főaktár: Török József gyógyszerész. Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut. 36. sz.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL

Higiénikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszerszám gyengédek, vérszegények és lábadozók számára. Etyűgyógyászati, ideg-erősítő és vérjavító szer. 1900-1906. 3000-nál több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona. Vásárolható a gyógyszerárban filléres üvegekben 4 K 2.80, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGJOBB ARCZISZEPÍTŐ SZER

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógyhely. — Természetes forró-meleg kénes források, iszapfürdők, iszapborogatások, masszázs, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádfürdők, gyógyvizusodák. — Olcsó és gondos penzió. — Csusz, köszvény, ideg-bőrbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága. Buda.

A MAGYAR GAZDÁK LEGNAGYOBB ELLENSEGE A TŰZ,

mely a forró nyári szárazságban évről-évre óriási károkat okoz. Nagy gazdaságokat, egész községeket pusztít el. Legjobb védelem a tűz ellen

„MINIMAX“

Önműködő tűzoltó készülék, melylyel bármely laikus még csirgében elfojtathatja azt. Erről számtalan bizonyítvány tanuskodik! Az ország legnagyobb birtokosai sok száz példányban szereztek be Minimax kézi tűzoltó készülékeinket.

Felvilágosítással szívesen szolgál a Magyar Minimax Gyár Részv.-Társ. Budapest, VII., Ilka-utca 31. Telefon 37-31. 12134

KÖVERSEG korai véség. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnél kezdődik az emésztési zavarak és az elbajlás okozta. Azért kell figyelembe venni a világhírű Mandor-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megvásárolni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegyszeri bizonyítványokkal és utasítással ellátott, vagy a pénz beküldése mellett, az utasítást Mad. Mandl Ida, Bpest, Gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

26. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 30.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. A Világkronika-val kiadhatóval: IV. Egyetem-utca 4. Félévre 8 korona. negyedévenként 80 fillérral. Külföldi előfizetésekre a postailag meg-határozott vitéldij is csatolandó. Negyedévre 4 korona. több.

EZER ÉV — ÉRCZBEN.

VILÁG LEGELŐKELŐBB társasága most Buda-pestben időzik; nem is valami nagyon fényes helyen, odakünn a külső váci-úton, egy nagy gyárnak a raktárhelyiségében. Csupa igen-igen nagy úr, a kinek csak a kisebbik tulajdonsága volt az, hogy vezér volt, fejedelem volt, király volt. Az ilyesmi nagyon dicsőséges véletlenség; de mégis csak véletlenség. A Napoleonok kevesen vannak a törtérelben: a legtöbb király úgy lesz király, hogy

király fiának születik. Már pedig az, hogy az ember ki fiának születik; nem ő tőle függ. Ezért mondjuk, hogy azoknak az ércz-embereknek odakünn a külső váci-úton, ez a rangjuk csak a kisebbik. A nagyobbik az, hogy egyebek is voltak, mint csak fejedelmek. Nagy fejedelmek, nagy királyok voltak. Dupla porciót szereztek maguknak a legnagyobb dicsőségből, a mi embernek adatik: a halhatatlanságból. Mert a királyok mindjárt a halhatatlanság számára születnek. A törtérel az anyakönyvük. Belékerül a nevük, ha különben egyebe se volt

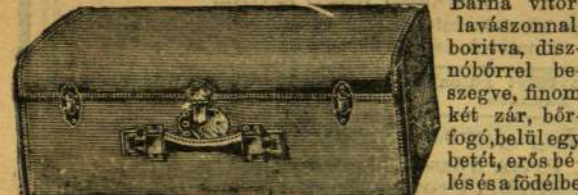
az életüknek, a mi belékerülhetne. Az egyszerű halhatatlanság tehát az uralkodóknál nem sokat számít. Ki kell érdemelniök még egy másodikat is, hogy csakugyan örökké éljenek. Azok a fejedelmek, a kik most ott várakoznak egy csapatban a Hungária érczöntő-gyár falai között, mind ebből a második, azaz hogy érdem szerint első csapatból való. Ezer esztendőnek fejedelmei, bölcs és hatalmas uralkodói közül válogatták össze őket: a legbőleesebbeket és leghatalmasabbakat. Messziről jöttek és — még messziből. A kit csak egy-kétszáz esz-

HELLER-féle angol táska.

Hossza 40 45 50 55 60 65 70 cm. Ár K 27.— 31.— 35.— 39.— 42.— 46.— 53.— világos tehenbőröl 40—55 cm.-ig 2.— K, 60—70 cm.-ig 3.— K drágább. 12218

HELLER-féle ruha-bőrönd.

Hossza 60 65 70 cm. Ár K 25.— 27.50 29.50. Nagy vásztek utóbőröndök, toalettkáskák,ecessaire és finom bőrárakban. Budapest, Károly-kört 3. szám. Képes árjegyzék bérmentve.

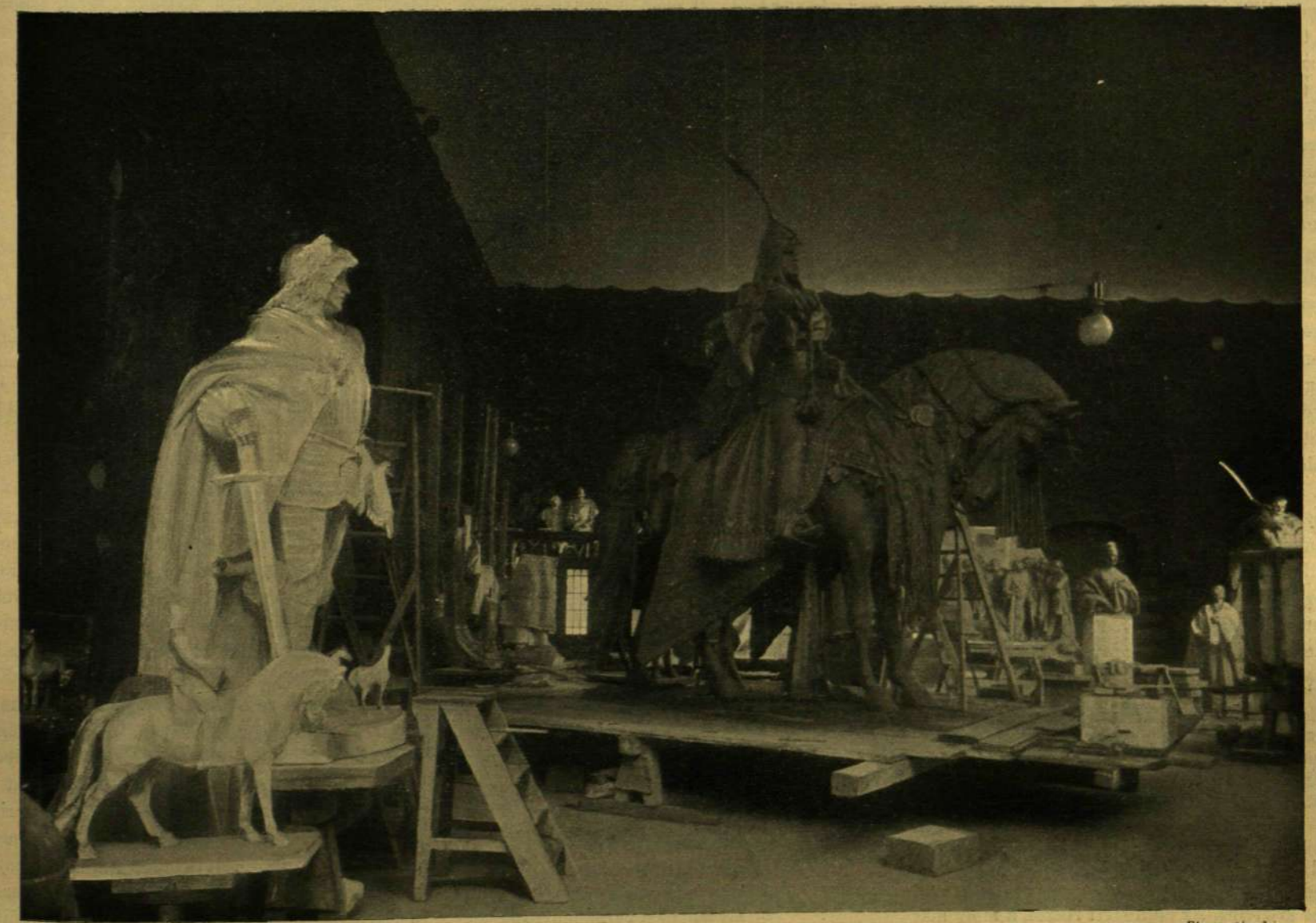
Előpatak gyógyfürdő

Kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vese, hólyag és a méh hurutos bántalmánál, altesti léphajókánál, köszvény és eszmiál, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségnél. A nyárhúri előpataki gyógyvizek orvosi javaslat szerinti ivása, szuszektóte a megfázás és itt feltalálható kisegítő gyógyszerközökkel (meleg és hidegfürdők, vizgyógyintézet, kezeles, masszázs, svédorna, diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel. Fürdő-ideje: május 15-től szeptember 15-ig. Vasuti állomás: Földvár és Sepuszentgyörgy, honnan állandó ólcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidejében (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól szept. 15-ig) a gyógy- és zemedjinek felő fizetendő, lakások 50%-al és ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús, égvényes vass vizek között első helyet foglal el, mint gyógyszerköz, hánál is használható és áditó, kellemes ital itatván vagy borral vegyítve, nagy kedvelésnek örvend. Itthon és a külföldön évenként egy millió palacknál több kerül forgalomba. Székiúdsí helyi Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság. 12192

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

Table with columns for departure and arrival times for various routes, including Budapest, Buda-Császárfürdő, and other stations. Includes sub-sections for Budapest and Buda-Császárfürdő.

Kiszer fényképe.

AZ EZERÉVI EMLÉK ÁRPÁD-SZOBRA ZALA GYÖRGYTŐL.